

Durf te kiezen

Verkiezingsprogramma CDA Den Haag 2014 - 2018

Mijn ouders kwamen in de jaren 60 vanuit Duitsland naar Nederland om hier een bestaan op te bouwen. Taalcurssussen waren er niet; met behulp van de radio hebben ze de Nederlandse taal geleerd. Mijn vader was elektrotechnicus en mijn moeder doktersassistente. Hun droom om te studeren konden ze om sociale redenen (“doe maar gewoon, ga maar werken”) en uit financiële overwegingen niet realiseren. Hun doel was mijn zus en mij wel te laten studeren zodat we een goede baan zouden krijgen. Ze hebben dan ook veel gedaan én gelaten om mijn zus en mij wel de kans te geven om te studeren en vooruit te komen in het leven.

Toen mijn vader werkloos werd begon hij een eigen bedrijf. De drie maanden waarin hij van een WW-uitkering afhankelijk was, voelden erg lang aan voor hem. Hij haalde zijn middenstandsdiploma en bouwde een eigen zaak op. Mijn moeder was fulltime bezig met de zorg voor ons, bijspringen in de zaak en later ook met de zorg voor haar dementerende schoonmoeder. Deze levenshouding van mijn ouders om onafhankelijk te willen zijn van de overheid en voor elkaar te zorgen als familie, zowel voor de vorige als voor de volgende generatie, heeft mij sterk gevormd. Ik ben er sterk van overtuigd dat mensen die initiatief tonen, onafhankelijk willen zijn en voor elkaar zorgen ondersteuning verdienen.

Vanuit dit principe bedrijf ik politiek. Alles wat ik de afgelopen jaren namens het CDA heb gedaan is daarop gebaseerd. Mijn overtuiging is dat niet de gemeente de grote aanjager van initiatieven moet zijn of de zorg voor een ander moet overnemen maar dat mensen geholpen moeten worden om dit zelf te doen.

Deze uitgangspunten hebben wij de afgelopen jaren omgezet in beleid dat werkt:

- Samen hebben wij de schouders gezet onder het ‘Buurthuis van de Toekomst’.
- Samen maken wij het mogelijk dat ouderen een goed leven hebben.
- Samen steunen wij vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor hun stad.

Als CDA hebben we tegen de stroom in, met lef en durf, uitvoering gegeven aan onze ideeën. Met de grote hervormingen en vernieuwingen die we hebben doorgevoerd is het ons gelukt om verenigingen te

versterken ten koste van professioneel georganiseerde activiteiten. Tegen de stroom in en met succes. Het aantal vrijwilligers in Den Haag is enorm toegenomen, het aantal Buurthuizen van de Toekomst blijft groeien en de ouderenzorg is zichtbaar verbeterd.

Onze agenda is nog niet klaar. Ook de komende vier jaar is er nog veel werk aan de winkel. Ook dan wil ik graag verantwoordelijkheid dragen. Dat is iets heel anders dan roepen vanaf de zijlijn of je ideeën verkondigen vanuit de oppositie. De juiste beslissingen nemen betekent niet datgene doen waarom het hardst geroepen wordt, maar datgene doen wat in het belang is van zoveel mogelijk inwoners van onze stad. In woord en in daad wil ik afstand nemen van het toenemend populisme in de stad en in onze gemeenteraad.

Als CDA willen we heel duidelijk maken dat we ons de komende 4 jaar hard willen maken tegen racisme, verdeeldheid en uitsluiting. Ook mijn ouders komen uit een ander land. Ik weet hoe het voelt om hierom gepest en buitengesloten te worden. Onze stad kent een lange traditie van nieuwkomers; uit Indonesië, Suriname, Turkije en de laatste jaren uit Polen. De miskenning waarmee ze hier soms ontvangen worden is een grote vernedering. Het CDA wil werken aan een stad waar we samen aan bouwen en elkaar respecteren:

- Wij staan voor vrijheid van godsdienst en zijn niet selectief door Moslims minder ruimte te geven dan Hindoes, Joden en Christenen.
- Wij sluiten niemand buiten en bieden iedereen, ook Oost-Europeanen, een kans om hun eigen boterham te verdienen.
- Wij doen de stad niet op slot en vragen juist wederkerigheid bij integratie: je spreekt de Nederlandse taal, hebt werk en veroorzaakt geen overlast.

Vanuit deze visie willen we ons de komende jaren richten op de uitdagingen die voor ons liggen en die zijn niet gering. Als u mij de kans geeft om mij verder in te zetten voor deze prachtige stad, wil ik mij met hart en ziel inzetten om de volgende prioriteiten te realiseren:

1. Goede thuis- en ouderenzorg behouden ondanks de forse rijksbezuinigingen.
2. Investeren in de Haagse economie: het creëren van 10.000 nieuwe banen.
3. Ruimte geven aan verenigingen, vrijwilligers en gezinnen voor samenleven, wonen en opvoeden.

In dit verkiezingsprogramma kunt u lezen hoe we dit willen aanpakken.

Karsten Klein
Lijsttrekker

Inhoudsopgave

Mensen staan centraal	6
1. Gezin, opvoeden en onderwijs	9
2. Verenigingen: levensader van de stad	12
3. Werk en economie	17
4. Sociaal beleid en zorg	21
5. Inrichting van de stad	25
6. Veiligheid	32
7. Het bestuur in, van en voor de stad	35
8. Internationaal in lokaal Den Haag	38
Het CDA voor heel Den Haag, met accenten in elk stadsdeel	40
Financiële bijlage	45

Programcommissie:

Frank van den Heuvel, voorzitter

Maarten Foekens

Relus Breeuwsma

Reinier Fleurke

Ruud Helmink

Daniëlle Koster

Leo Verhoeff

Karsten Klein (adviseur)

Mensen staan centraal *Over de kracht van mensen en gemeenschappen*

Met dit programma willen we de mensen in Den Haag duidelijkheid bieden over wat ze zelf kunnen doen en wat de overheid kan doen. We geven aan waar de bewoners wat het CDA betreft op mogen rekenen. Het CDA kijkt positief naar de multiculturele samenleving en wil er zijn voor iedere inwoner van de stad. Wij willen uitgaan van de kracht om Den Haag samen sterker te maken. Niet alleen economisch, maar juist ook sociaal en cultureel. Dat is niet alleen een zaak van de gemeenteraad maar van ons allen. Het CDA is positief en doet een appèl op alle mensen in Den Haag om mee te denken en mee te doen.

Met dit in het achterhoofd heeft het CDA de afgelopen vier jaar verantwoordelijkheid gedragen binnen het bestuur van Den Haag. Samen met lokale gemeenschappen hebben we ons ingezet voor een veilige, respectvolle en ondernemende stad. Omdat wij de kracht van onze stad bij mensen en de multiculturele samenleving zoeken, vinden wij dat mensen zelf aan zet zijn. Ieder met zijn of haar ervaringen, unieke eigenschappen en talenten. Ieder op zijn of haar eigen manier en op basis van zijn of haar mogelijkheden. Vanuit deze kracht, die we gespreide verantwoordelijkheid noemen, geeft het CDA alle mensen en organisaties het vertrouwen om te doen waar ze goed in zijn.

Door het uitbreken van de financiële schuldencrisis in 2008 waren bezuinigingen onvermijdelijk. Dit betekende moeilijke keuzes maken. Bijvoorbeeld in het sociale domein, waar is gesneden in gesubsidieerde activiteiten in buurthuizen. Met respect en waardering voor mensen en hun initiatieven hebben we het thuisgevoel en de saamhorigheid ondanks de bezuinigingen kunnen versterken. Zo is op initiatief van het CDA gestart met het Buurthuis van de Toekomst. Een plek (bijvoorbeeld een sportkantine of verpleeghuis) waar mensen samenkomen en samenwerken. Door diverse organisaties in de wijk bij elkaar te brengen bleek dat veel meer mogelijk is dan werd gedacht. Sportclubs, scholen, culturele instellingen en bewonersorganisaties werken nu meer samen. Mensen in de wijk worden bij elkaar gebracht en er ontstaan nieuwe initiatieven.

Over het gevoerde financiële beleid, de gekozen investeringen en bezuinigingen leggen wij bij de verkiezingen verantwoording af. Tegelijk vragen we wederom het vertrouwen om de komende jaren door te gaan met onze aanpak en onze ideeën voor Den Haag. Deze boodschap start bij het vaststellen van onze uitgangspunten: naast gespreide verantwoordelijkheid hanteren we solidariteit, rentmeesterschap en publieke gerechtigheid als vaste waarden waarop we onze keuzes maken.

Het CDA is betrokken, bewust en bevlogen. Wij zien alle mensen in Den Haag staan. Ieder als uniek en waardevol persoon die zich in vrijheid moet kunnen ontplooien. Hier past tegelijk ook verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de maatschappij. Wij zijn als volkspartij altijd op zoek naar het goede in de brede samenleving. De richting is helder. Een kleinere overheid is geen doel op zich voor het CDA, maar een logisch gevolg van meer samenleving. Het CDA laat niemand aan de kant staan en roept op tot gezamenlijk handelen als iemand hulp of zorg vraagt. De oproep, het appèl, richting een ieder om zich verantwoordelijk te voelen, klinkt door de stad.

Ons appèl *Over gezamenlijke en gespreide verantwoordelijkheid*

Solidariteit tussen mensen is noodzakelijk om te zorgen dat iedereen mee kan komen. Wij ervaren dagelijks de naastenliefde, de hoop en het vertrouwen als mensen elkaar ontmoeten. Juist die onderlinge verbondenheid is noodzakelijk bij economische teruggang en een oplopende werkloosheid. Een stad als Den Haag bestaat niet alleen uit individuen die zonder hulp van anderen kunnen. In elke grote stad zijn er mensen dakloos, eenzaam of hulpbehoevend. Hier is solidariteit nodig.

Door een brede en gezonde middenklasse heeft Den Haag de kracht om iedereen een thuis te kunnen bieden. Ook al zijn er financiële tegenslagen, het CDA wil zich niet verschuilen. Een ommekeer in denken is mogelijk want de toekomst ligt open. Zeker als mensen zich gezamenlijk inzetten voor verandering en wij ons optimistisch opstellen. Wij zien kansen. Zowel op het gebied van de samenleving, van het overheidsbestuur en van de economie.

Er ligt een opdracht om de stad beter te maken en om een antwoord te geven op de oproep van duizenden mensen tot betrokkenheid, tot zorgen en tot handelen. Vrijwilligers, mantelzorgers, familieleden en ook professionals zijn dagelijks in de weer om elkaar tot steun te zijn. Dit verbond om Den Haag tot thuis te maken voor een ieder reikt over geloof heen en bindt mensen die christelijk, islamitisch, hindoeïstisch, ongelovig of agnostisch zijn.

Een belangrijk onderdeel van het appèl is het hebben van respect voor elkaar. Dit respect komt direct voort uit één van onze krachtigste beginselen: elk mens is uniek en gewild. Vandaar dat het CDA zich inzet voor waarden en normen in Den Haag. Geen enkel mens kan zijn of haar mensenrechten worden ontnomen. Maar dat betekent ook dat we waakzaam moeten zijn en moeten vechten voor gelijkwaardigheid, ieders persoonlijke integriteit en de fundamentele vrijheden van levensovertuiging en van meningsuiting.

Kansen *Over de (economische) uitdagingen*

Ook Den Haag zit in een economisch lastige tijd. De werkloosheid loopt op en met name laagopgeleiden, net afgestudeerden en ouderen hebben problemen met het vinden van een passende baan. Veel bouwbedrijven gaan failliet en familiebedrijven moeten na vele generaties stoppen. Er heerst leegstand in winkelgebieden en ook veel kantoren staan leeg. Het vertrouwen om te kopen is bij consumenten verdwenen. Maar het CDA laat het hoofd niet hangen en wil aanpakken.

Mensen hebben veerkracht en zijn in staat zich te wenden daar waar er perspectief is. Maar dan moet je niet bang zijn om aan te pakken. Om ook in de politiek te kiezen en risico's te nemen. Het CDA kiest er bijvoorbeeld voor om het verdienvermogen van de stad te vergroten en om hard te werken aan betere diensten en producten. Kwaliteit en inzet bij ondernemers en vaklieden verdienen zich ook in deze tijden terug.

Met 36.000 bedrijven, 310 internationale instellingen zoals het Internationaal Strafhof en een groeiende toerismebranche heeft Den Haag alle kansen en mogelijkheden om harder, slimmer en duurzamer te werken. Daarom kiest het CDA er voor om het ondernemen eenvoudiger te maken. Duidelijke keuzes voor betere ondernemingsfaciliteiten, voor goed onderwijs en voor een betere arbeidsmarkt zijn noodzakelijk. Den Haag moet een aantrekkelijke stad zijn waar meer bedrijven zich vestigen, waar ruimte is voor groei, waar meer werk naartoe komt en waar een goede opleiding te volgen is. Bezoekers, toeristen en congresgangers van over de hele wereld komen nog meer en liever naar deze gastvrije stad.

Verscheidenheid *Over de kracht van verscheidenheid en profiel*

Door het samenbinden van mensen en het met respect behandelen van elkaar, wil het CDA stappen zetten met als doel het verrijken van de samenleving. Het is verkeerd om mensen te dwingen de eigen intrinsieke levensovertuiging te verloochenen. Het CDA ziet juist de pluriformiteit, de verscheidenheid, als zegen.

Het CDA blijft geloven in verscheidenheid. Den Haag is veelzijdig. Juist verschillen en jezelf positief onderscheiden geeft mensen de energie om te werken aan verbeteringen in de stad: economisch of

sociaal. Het CDA kiest er voor om te luisteren en te zien wat er in de samenleving tussen mensen onderling gebeurt. Daarom zijn we er voor alle wijken en alle buurten. En voor alle gemeenschappen, of ze nu gebaseerd zijn op een religie of een gezamenlijke passie, zoals Hindostanen, Turken, Marrokkanen, Antillianen, Polen en vele anderen. Mensen verbinden zich nog altijd op één of andere wijze om elkaar tot zorg en steun te zijn. Geen overheidsbeleid moet dit willen afbreken uit vrees dat de samenleving niet in staat zou zijn om met variatie en verschil om te kunnen gaan. De kracht van mensen die samenwerken gaat veel verder dan met beleid dat vooraf wordt gepland.

Voor alle mensen in de stad

Het is tijd voor keuzes. Die zijn niet gemakkelijk, maar wel nodig. We willen meer de mensen aan bod laten komen en hun waarde benutten. En als de overheid een rol heeft dan is deze beperkt, duidelijk en stevig. Dit is het eerste principe van het CDA. Dit betekent voor Den Haag dat de stad een goed vestigingsklimaat moet zijn voor gezinnen, voor stellen, voor alleenstaanden en voor senioren. De afgelopen jaren is in Den Haag fors geïnvesteerd in kindvriendelijke wijken. Met de aanleg van veilige wegen en speelplekken is de exodus van (jonge) gezinnen uit de stad gestopt. Kinderen kunnen in Den Haag rekenen op een goede toekomst en volwassenen op een goede baan en een goed thuis. Ook is veel aandacht voor ouderen in onze stad. Het CDA heeft zich sterk gemaakt voor mantelzorgers, eenzaamheidsbestrijding en de Centra voor Ouderen. Iedereen krijgt bij het CDA de aandacht die hij of zij verdient. Wij willen bouwen aan meer onderlinge solidariteit en veiligheid in Den Haag.

Wij roepen mensen op om samen met ons te gaan werken aan een zelfverzekerder, veiliger en mooier Den Haag. Een stad met karakter. Een stad met een bloeiende *civil society*, sterke verenigingen van alle soort. Een betrokken stad waar mensen verder kijken dan het eigen belang. Wij zijn trots op de vele vrijwilligers die onze stad rijk is. Onder de bezielende leiding van wethouder Karsten Klein is er werk van gemaakt mensen te motiveren om zich belangeloos in te zetten voor zijn of haar naasten. Het is niet de verdienste van de gemeente of de politiek maar van de onderlinge betrokkenheid. De overheid is er enkel en alleen om de voorwaarden te scheppen en waar nodig te ondersteunen.

Het CDA wil geen achterstandswijken. Werken aan veiligheid in Den Haag blijft daarom noodzakelijk. Als mensen zich onzeker voelen keren ze zich van elkaar af. Als mensen zich sterk voelen zoeken ze elkaar op. Werken aan fatsoen, hoffelijkheid en het aanpakken van criminaliteit blijft één van de belangrijkste taken van de overheid. Anders komt er niets terecht van de door ons vurig verlangde, onderlinge betrokkenheid.

Het appèl klinkt nu door en voor heel de stad. Die oproep moet niet uitgezonderd blijven tot een beperkte groep of tot een bepaald thema. Het CDA zet zich met uw steun in om de stad voor iedereen socialer en veiliger te maken. Het appèl is gericht aan alle mensen, want het CDA is een volkspartij. Dat is niet voor niks. Onze stad kent een bevolkingssamenstelling die voor 51 procent bestaat uit westerse en niet-westerse allochtonen. Wij zijn er voor iedereen die zich aangesproken voelt.

De familie is het fundament voor het CDA, daarom is het eerste hoofdstuk van ons programma hieraan gewijd. De visie van het CDA op verenigingen in de stad staat beschreven in het tweede hoofdstuk. Werk volgt hierna, gezien de prioriteit die het CDA geeft aan economisch herstel en het creëren van banen. Voor wie sociaal of op het gebied van gezondheidszorg ondersteuning nodig heeft is het CDA er ook. Wat wij willen op sociaal terrein en binnen de zorg staat in het vierde hoofdstuk beschreven. Onze visie op het ruimtelijk beleid staat weergegeven in het hoofdstuk 'inrichting van de stad'. Doelstellingen op het gebied van veiligheid volgen in hoofdstuk zes. Vervolgens staan de bestuurlijke aspecten die uitvoering moeten geven aan onze ambities voor de komende jaren in hoofdstuk zeven benoemd en tot slot gaan we in op de internationale aspecten van onze stad.

1. Gezin, opvoeden en onderwijs

Goede opvoeding en goed onderwijs: de beste start voor onze Haagse kinderen

Veel mensen zijn dagelijks intensief bij betrokken bij de opvoeding van onze Haagse kinderen. Niet alleen ouders en naaste familieleden zoals opa en oma, maar ook mensen die een pleegkind liefdevol in hun huis opnemen en betrokken vrijwilligers. Zij zetten zich allemaal in voor het bieden van een goede jeugd aan onze kinderen en bieden een vangnet wanneer dit nodig is. Het CDA wil de komende jaren verder werken aan het ondersteunen van de familie, in brede zin, als fundament van de samenleving. Dat is één van onze zeven principes. Daarnaast zijn er professionals als welzijns- en jeugdmedewerkers en wijkagenten die zich met hart en ziel inzetten zodat kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien in Den Haag. De toekomst van onze kinderen wordt verder bepaald door het onderwijs dat zij volgen. Goed onderwijs dat kansen biedt aan ieder kind. Goede onderwijzers die er voor zorgen dat ieder kind zijn of haar talenten optimaal benut. Dat kan alleen als wij meer vertrouwen en ruimte geven aan scholen en onderwijzers.

1.1. Opvoeden als solide basis

1. Het CDA staat voor goede en betaalbare kinderopvang en peuterspeelzalen in Den Haag.
2. Het CDA wil dat ouders (verenigd in ouderraden) in het overleg tussen de wethouder en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) een gelijkwaardige positie krijgen.
3. Ouders hebben een centrale rol bij de hulpverlening. Zij worden ondersteund zodat zij hun rol als opvoeder weer op een goede manier kunnen waarmaken. Als het mis gaat bij de opvoeding van een kind wordt hulp allereerst gezocht in de directe omgeving van het kind (grootouders, burens en andere naasten). De aanpak 'Eigen kracht centrale' wordt de komende jaren verbeterd.
4. Het aantal pleeggezinnen gaat omhoog zodat een betere match tussen kind en pleeggezin mogelijk is.

5. Het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt, naast een adviserende en controlerende instantie, een ontmoetingsplaats voor ouders. Preventie begint bij een positieve, open houding naar de ouders toe. Zij zijn immers dé deskundigen als het over hun kind gaat.
6. Meer maatwerk door het Centrum voor Jeugd en Gezin gaat voorkomen dat te veel tijd wordt besteed aan ouders die geen ondersteuning nodig hebben waardoor te weinig tijd overblijft voor ouders die wel ondersteuning nodig hebben.
7. Aan het einde van de komende raadsperiode is de mentaliteit van protocollering bij de jeugdzorg omgedraaid in een cultuur van vertrouwen zodat onnodige bureaucratie niet langer ten koste gaat van de ondersteuning van het gezin. De overlegcultuur binnen de jeugdzorg wordt afgeschaft.
8. Bij uithuisplaatsing of ondertoezichtstelling geldt het principe 'één gezin, één plan, één regisseur'. Bij de regisseur ligt de doorzettingsmacht om beslissingen te nemen.
9. Het bevorderen van vroegsignalering van kinderen in nood krijgt prioriteit. Het kind staat centraal in de aanpak.
10. Het CDA ziet de jeugdzorg als een investering in de maatschappij en wil hier in Den Haag niet extra op bezuinigen. Binnen het budget moet wel beter worden gekeken of de middelen effectief worden ingezet. Met de professionals, die als geen ander weten waar de verbeterpunten zitten, worden concrete afspraken gemaakt over de verbetering van de kwaliteit en de effectiviteit van de dienstverlening.
11. Het CDA maakt zich sterk voor het behoud van de maatschappelijke stage voor jongeren onder de 18 jaar.

1.2. Onderwijs biedt perspectief

1. Ouders zijn vrij in het kiezen van een school die bij hun levensovertuiging past. Het CDA ziet niets in een acceptatieplicht voor scholen of een opgelegd spreidingsbeleid.
2. Schoolpleinen die een open karakter hebben met de straat en de buurt worden zo ingericht dat zij uitnodigen tot spelen, ontdekken en bewegen. Bij de inrichting van schoolpleinen wordt ook de buurt betrokken.
3. Het lotingssysteem voor voortgezet onderwijs wordt aangepast zodat het beter aansluit bij de voorkeuren van ouders en leerlingen voor een school. De medezeggenschapsraden van scholen hebben hierbij een doorslaggevende rol.
4. School en opvang gaan meer rekening houden met de wensen van ouders. Zoveel mogelijk scholen worden omgevormd tot brede buurtscholen. De aansluiting tussen onderwijs, cultuur en sport wordt verder verbeterd. Regels die gemeenschappelijk gebruik en financiering van de brede buurtschool door onderwijs, welzijn en opvang belemmeren worden afgeschaft. Alleen wanneer een school multifunctioneel is en een buurtfunctie krijgt, wordt eventuele nieuwbouw door het stadsbestuur bekostigd.
5. Nieuwe grootschalige schoollocaties moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Op kleinschalige locaties gedijen bestuur, leerkrachten en leerlingen beter.
6. Het stadsbestuur stimuleert het vergroten van de ouderbetrokkenheid op alle scholen zodat ouders bijvoorbeeld meer betrokken worden bij de organisatie van de school, mee denken over opvoedingsvraagstukken en thuis de kinderen stimuleren.
7. De sociale en fysieke veiligheid in en rondom scholen moet in samenspraak met de school, ouders en de buurt worden verbeterd. Het CDA wil geen coffeeshops in de nabijheid van scholen of langs de directe route naar scholen. Scholen en schoolpleinen zijn rook-, alcohol- en drugsvrij.

8. Educatiemiddelen worden voortaan alleen nog besteed aan zaken die direct de kwaliteit van het onderwijs verbeteren zoals bijvoorbeeld scholing van leraren, onderwijsachterstandenbeleid en extra voorzieningen voor talentontwikkeling en begaafdheid. Het stadsbestuur zorgt ervoor dat deze voorzieningen financieel toegankelijk zijn voor elk Haags kind.
9. Voor peuters met een taalachterstand wordt een zogenaamde groep 0 op de basisschool opgericht. Dit zorgt ervoor dat achterstanden sneller kunnen worden weggewerkt en het kind zonder taalachterstand begint in groep 1. Na 4 jaar wordt geëvalueerd of hiermee achterstanden inderdaad sneller weggewerkt worden.
10. De kwaliteit van het beroepsonderwijs in Den Haag gaat omhoog en sluit meer aan bij de lokale en regionale arbeidsmarkt. Lokaal zal aansluiting gezocht worden bij bijvoorbeeld de telecom- en de maritieme sector op Scheveningen. Het leren van een ambacht en aandacht en waardering voor vakmanschap staan centraal. De gemeente gaat vakmanschapswedstrijden organiseren waarbij de burgemeester de prijzen voor de beste vakman uitreikt.
11. Ombuiggesprekken zorgen ervoor dat jongeren kunnen worden begeleid naar opleidingen met een goed arbeidsmarktperspectief.
12. Om schooluitval te bestrijden wordt in Den Haag een verlengde kwalificatieplicht voor jongeren ouder dan 18 jaar mogelijk gemaakt.
13. De gemeente gaat in overleg met schoolbesturen om vrijwilligerswerk op scholen te promoten

1.3. Studeren en student zijn

1. De constructie om studenten vrijwilligerswerk te laten verrichten in ruil voor een woning moet verder worden gestimuleerd.
2. Bedrijven krijgen een grotere (financiële) rol bij het stimuleren van een 'leven lang leren'. Bijvoorbeeld door het aansluiten bij kennisnetwerken. Het stadsbestuur brengt partijen bij elkaar en komt met een breed gedragen lokaal innovatie- en onderzoekspact.
3. Het is goed dat de gemeente Den Haag zich actief inzet voor de bouw van studentenwoningen. Er worden meer leegstaande kantoren omgebouwd tot studentenflats en samen met woningcorporaties wordt de doorstroom van kamers naar zelfstandige appartementen gestimuleerd. Het moet studenten echter ook gemakkelijker gemaakt worden zelf een studentenhuis te creëren. Dit vangt een groot gedeelte van de schaarste op en bevordert binding met de stad. Als stad moeten we inclusief deze maatregelen in tweeduizend extra studentenkamers voorzien.
4. Het stadsbestuur faciliteert zoveel mogelijk studies die het economische en internationale profiel van Den Haag versterken. Het stadsbestuur zet zich in om bijzondere leerstoelen die hierbij passen naar de stad halen.
5. Er komen meer gebouwen en plekken met snel internet. Deze plekken fungeren als kennisknooppunten waar mensen van internationale organisaties en studenten (MBO, HBO, Universiteit) elkaar kunnen ontmoeten.
6. Den Haag gaat uitblinken in de mogelijkheden om door te studeren en onderzoek te doen. Hierdoor kunnen nieuwe kennis- en innovatiemogelijkheden sneller door het Haagse bedrijfsleven worden opgenomen en toegepast. Zelf geeft het stadsbestuur het goede voorbeeld aan bedrijven door studie- en onderzoeksbeurzen aan te bieden.
7. Het CDA zet zich in voor een betere relatie tussen de gemeente en studentenverenigingen.

Verenigingen bieden plezier en een gevoel van nabijheid. Zij vormen een vertrouwde plek waar zorg en aandacht tussen mensen bij elkaar komen. Gepaste afstand vanuit het stadsbestuur is noodzakelijk, omdat deze initiatieven anders bekneld worden. Het CDA vindt dat verenigingsbesturen zich nu nog te veel bezig moeten houden met ambtelijke voorschriften en bureaucratische regels. Het stadsbestuur kan voor de nodige stimulering zorgen door te vertrouwen op de kracht van mensen en door terughoudend te zijn met regels. Loslaten in vertrouwen staat centraal. Het mechanisme dat een vereniging alleen meetelt als er subsidie aan wordt verleend moet worden uitgeschakeld. Die reflex maakt dat de gemeente denkt dat zij het verenigingsleven in stand houdt, terwijl het de burgers zelf zijn die dat doen. Het CDA ziet verenigingen niet als een verlengstuk om het beleid van het stadsbestuur uit te voeren. Door het versterken van het verenigingsleven wordt Den Haag rijker en mensen meer zelfbewust. Het CDA zet zich in voor de vrijheid van vereniging, het recht op gelijke behandeling en de bloei van verscheidenheid in Den Haag. Deze collegeperiode is op voorspraak van het CDA begonnen met de oprichting van het Buurthuis van de Toekomst. Niet langer investeren wij in Den Haag in stenen maar in activiteiten en mensen. Daarom zijn 22 van de 60 welzijnspannen in Den Haag gesloten en zijn de activiteiten die er plaatsvonden over gegaan naar andere maatschappelijke accommodaties zoals sportkantines en verpleeghuizen. Allemaal ruimtes die voorheen dagdelen niet werden benut. Door de diverse organisaties in de wijk te verenigen bleek dat er veel meer mogelijk is dan werd gedacht. Sportclubs, scholen, culturele instellingen en bewonersorganisaties werken nu samen. Mensen in de wijk zijn bij elkaar gebracht en nieuwe initiatieven zijn ontstaan.

2.1. Verenigingen versterken de stad

1. Het CDA erkent de eigenstandige positie van vrijwilligers en verenigingen. Ze moeten niet als middel worden ingezet om overheidsbeleid te bereiken.

2. Het CDA ziet verenigingen en andere maatschappelijke ondernemingen als gelijkwaardige partners van het stadsbestuur met een eigen (autonome) doelstelling.
3. Plannen komen tot stand in samenwerking met de belanghebbenden en betrokkenen.
4. Het CDA wil nog meer Buurthuizen van de Toekomst realiseren om zo plek te bieden aan bestaande en nieuwe initiatieven. De beweging van welzijn naar een betrokken samenleving is succesvol gebleken. Mensen uit de buurt, van de vereniging en andere vrijwilligers zijn middels het Buurthuis van de Toekomst direct betrokken bij de activiteiten. Zij vormen het hart van de organisatie, niet instellingen of gemeenteambtenaren. De bekostiging van 20 welzijnspannen vanuit de gemeente wordt stopgezet om financieel ruimte te geven aan nieuwe Buurthuizen van de Toekomst.
5. Alle beleidsplannen van het stadsbestuur moeten rekening houden met de kracht wanneer mensen zich vrijwillig en uit zichzelf verenigen om de sociale omgeving te versterken. Voorbeelden van initiatieven zoals *stadsboerderij De Nijkamphoeve* in Loosduinen tonen dat eigenaarschap zorgt voor enthousiasme en betrokkenheid. Het stadsbestuur faciliteert dit soort initiatieven, zeker in het beginstadium, zonder ze te overladen met regels.
6. Het stadsbestuur stelt niet de vraag in welke mate ze invloed van burgers toestaat, maar wat zij kan doen om burgers maximaal de ruimte te geven. Van helemaal loslaten en faciliteren tot, als dat niet anders kan, reguleren.
7. Het CDA wil dat de gemeente minder stuurt via geld en regels en meer via goede en uitgebreide communicatie.
8. Binnen het parkeerbeleid wordt rekening gehouden met het verenigingsleven en de mantelzorgers in de stad. Met name rondom gebedshuizen en bij sportcomplexen zorgt het stadsbestuur voor goede bereikbaarheid en voor voldoende (gratis) parkeergelegenheid. Zo mogelijk op eigen terrein. Het beleid rondom bezoekerspassen wordt zo nodig verruimd.
9. Wij ondersteunen en trainen vrijwilligers omdat zij belangrijk zijn voor onze stad. Wij ondersteunen ook de verenigingen in het vinden en inzetten van vrijwilligers.

2.2. Muziek en cultuur

1. Het vergroten van de eigen inkomstenbron is voor de gehele Haagse culturele sector steeds belangrijker. Daarom moet de betrokkenheid van bedrijven omhoog, wordt het culturele ondernemerschap in de stad vergroot en wil het CDA dat meer Hagenaars zich verbinden met musea via vriendenpassen, aandelen of andere arrangementen. Voorts trekt het verruimen van de openingstijden meer bezoekers naar Den Haag en de musea.
2. Professionele culturele en muzikale gezelschappen in Den Haag zetten meer in op het vergroten van de beoefening door amateurs. Bij de plannen rondom het *Spuiforum* wordt hier nadrukkelijk rekening mee gehouden.
3. Het stadsbestuur onderzoekt met Rotterdam hoe het *Residentie Orkest* en het *Rotterdams Philharmonisch Orkest* beter kunnen samenwerken, zodat ze samen tot de wereldtop kunnen behoren.
4. Op cultureel en muzikaal vlak streeft het CDA naar een goede infrastructuur, zowel op wijk- als op stadsniveau, met ruim baan voor kunst op het hoogste niveau, zoals aangeboden door het *Nederlands Dans Theater* en het *Residentie Orkest* en binnen het *Koninklijk Conservatorium*. Het CDA vindt daarnaast amateurkunst van groot belang omdat die de basis vormt voor topcultuur en vindt dat de amateurkunst daarom net als 'hoge' culturele uitingen (financiële) ondersteuning verdient.
5. De stap naar meer ondernemerschap binnen de cultuursector is een goede. Net als bij sportverenigingen subsidieert de gemeente niet langer de exploitatie. Doel is zelfstandigheid en meer eigenaarschap.

6. Het CDA stemt in met de gedachte achter het Spuiforum dat door bundeling van amateurkunst en topcultuur tot een brede en solide basis voor cultuuruitingen in Den Haag gekomen wordt. Er moet ruimte zijn voor alle vormen van kunst en cultuur: van klassiek tot popmuziek en van Nederlandstalige optredens tot multiculturele optredens. Het CDA kan de uitwerking van deze doelstelling alleen accepteren als deze financieel solide is, topprestaties verbonden worden met amateur-beoefening, het gebouw ruimtelijk past in de (historische) omgeving en een herkenbare ontmoetingsplaats voor alle Hagenaars vormt.

7. Het CDA is trots op de Haagse Popcultuur. De komende vier jaar wil het CDA de basis van de Haagse popcultuur verstevigen door talentontwikkeling in de Haagse popcentra en scholen te blijven ondersteunen. De grootste collectie van onze Haagse popgeschiedenis is nu grotendeels buiten onze stad opgeslagen in loodsen. Den Haag gaat actief aan de slag om museum Rock Art naar Den Haag te halen.

2.3. Sport en recreatie

1. Het CDA wil dat binnen sportverenigingen aandacht is voor respect op en rond het veld en een gezonde levensstijl. Overmatig alcoholgebruik hoort niet thuis in sportkantines. Het stadsbestuur ondersteunt verenigingen via communicatie en facilitering, bijvoorbeeld via een jaarlijkse conferentie.

2. Alle wijken in de stad bieden mogelijkheden om te sporten en te bewegen. Samen met de bewoners stelt het stadsbestuur plannen op om hiervoor de inrichting van de wijk te verbeteren. Met het inrichten van sporttuinen wil het CDA het actief bewegen van mensen bevorderen, met name bij kinderen. Voor het toezicht worden, vanuit de brede agenda gericht op burgerparticipatie, ouderen en senioren geworven die een training krijgen.

3. Het CDA zet zich in om grote nationale en internationale (sport) evenementen binnen te halen en reserveert hiervoor ook een fors bedrag. Grote sportevenementen stimuleren mensen om te gaan bewegen. Samen met bedrijven gaan wij van Den Haag een (sport) evenementenstad maken. Dit is niet alleen goed voor de bevordering van sportdeelname maar ook voor de economie van onze stad. Bij de organisatie van grote evenementen zoals het *WK Hockey* in 2014 en andere internationale sportevenementen wordt het bredere publiek betrokken als onderdeel van de campagne tegen overgewicht en voor een beter eet- en leefgedrag.

4. Gehandicaptensport krijgt net zoveel aandacht als andere vormen van sportbeoefening. Den Haag heeft vele talenten die nationaal en internationaal scoren en daarom organiseren wij in onze stad een landelijk toernooi voor de gehandicaptensport. Daarnaast wordt een fonds gehandicaptensport in het leven geroepen om de inzet en waarde van deze tak van sport te onderstrepen en te behouden.

5. Het CDA wil dat verenigingen een grote positie blijven houden bij de sportbeoefening van mensen. Daarvoor zijn goede sportfaciliteiten, accommodaties en organisatorische ondersteuning noodzakelijk. Wij pakken achterstallig onderhoud aan. Daarnaast investeren wij jaarlijks in tien nieuwe kunstgrasvelden in Den Haag.

6. De sportbeoefening bij verenigingen moet breed toegankelijk blijven, zowel in groepsverband als individueel. Omdat het aantal leden afneemt initieert de gemeente samen met de sportverenigingen een onderzoek hoe verenigingen in kunnen spelen op een veranderende vraag. Een rijk verenigingsleven is de beste garantie tegen overmatige commercialisering van de sport.

7. Sportverenigingen die te kampen hebben met een gebrek aan vrijwilligers worden extra ondersteund, bijvoorbeeld met organisatorische adviezen. De uitwisseling van ideeën tussen sterkere en zwakkere clubs krijgt een extra impuls. De vrijwilligerscentrale, Participatie Emancipatie Professionals (PEP), richt zich meer op de vraag vanuit het verenigingsleven en ondersteunt middels kennisuitwisseling.

8. Het streven om het aantal vrijwilligers en leden te vergroten wordt actief door het stadsbestuur ondersteund. Hierbij is er met name aandacht voor doelgroepen die minder sporten, zoals migranten en ouderen. Bijvoorbeeld de Hindoe Ouderen Bond. Een deel van de jongerenwerkers binnen Welzijn wordt ook ingezet bij sportverenigingen.

9. In de strijd tegen overgewicht zet het stadsbestuur via communicatie in op bewustwording bij ouders en jongeren over het belang van voldoende beweging en goede voeding. In aandachtswijken komen sportcoördinatoren, die naast het zelf organiseren van activiteiten ook een impuls geven aan de samenwerking tussen scholen, de naschoolse opvang en verenigingen.

10. Centraal in de stad, bij het Zuiderpark, komt een sportcampus. Hiermee krijgt Den Haag een knooppunt waar bewegingsonderwijs en voorlichting op een hoog niveau samenkomen. Deze campus versterkt de impuls voor een gezonde stad.

11. Den Haag heeft te weinig topaccommodaties. Uiteraard zijn wij trots op het Hofbad, het Kyocera stadion, het zeillaboratorium en het Beachstadion op Scheveningen en de Sportcampus bij het Zuiderpark die in 2016 wordt gerealiseerd. Maar Den Haag moet nog een accommodatie krijgen dat iets toevoegt aan de stad. Daarom maken wij een fors bedrag vrij voor de realisatie van een hockeystadion.

12. Jongeren moeten makkelijk de weg kunnen vinden naar sportverenigingen. Om dit te realiseren wil het CDA dat jongerenwerkers niet langer worden ondergebracht bij welzijn maar bij de afdeling Sportsupport.

13. Verenigingen die gebruik maken van sporthallen hebben het financieel niet makkelijk. Het CDA wil niet dat de huurtarieven voor de sporthallen wordt verhoogd en reserveert hier de middelen voor.

14. Het Haagse strand (Scheveningen en Kijkduin) wordt nog meer de ideale locatie voor zeilen, surfen, kitesurfen, suppen, beachvolleybal, beachsoccer, handbal, lacrosse en vele andere sporten. De bereikbaarheid van het strand en de mogelijkheden worden hiertoe verbeterd.

15. Het CDA wil een extra ondersteuning voor de scoutingverenigingen in Den Haag. Daartoe richten wij een scoutingsfonds op.

16. Het CDA ondersteunt het breed ingestoken initiatief van betrokken bewoners uit Loosduinen die onlangs het plan Buitenplaats Ockenburgh hebben gepresenteerd. Het beheer (en exploitatie) van de opstallen van landgoed Ockenburgh en culturele initiatieven op het landgoed zullen worden overgedragen aan een stichting.

2.4. Religie, levensbeschouwing en spiritualiteit

1. Het CDA waardeert de inzet van religieuze organisaties. Zij dragen bij aan het welzijn in Den Haag doordat mensen via gebedshuizen tot zorg voor elkaar zijn. Dit verbond om Den Haag tot thuis te maken voor een ieder reikt over geloof heen en bindt alle mensen. Deze inzet is onvervangbaar en vult leemtes in waar overheden afwezig zijn of te kort schieten. Onderzoek toont aan dat de maatschappelijke en economische waarde van religieuze organisaties vertaald kan worden in duizenden uren vrijwillige inzet en tientallen miljoenen euro's.

2. Het stadsbestuur waardeert religie als bindmiddel in de samenleving. Het CDA is er van overtuigd dat religie zowel privaat is als tot het publieke domein behoort. Publieke uitingen en ontmoetingsplekken horen daarbij. De scheiding van kerk en staat betekent niet dat geloof en samenleving gescheiden moeten zijn.

3. Bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het sociale beleid worden kerken en andere religieuze organisaties ook geconsulteerd en wordt hen actief gevraagd naar hun bijdrage op dit vlak.

4. Omdat de gemeente goed zicht heeft op leegstand en ruimtelijk gebruik, biedt het ondersteuning aan, zodat vraag en aanbod voor kerkruimte bij elkaar komen. Kerken en religieuze organisaties krijgen sneller gehoor bij het stadsbestuur als ze een ruimte willen (om-)bouwen en vragen hebben over de mogelijkheden in bestemmingsplannen. Met name bij migrantenkerken is hier behoefte aan. De samenwerking tussen stadsbestuur en de Hindoe en Sikh gemeenschappen ten behoeve van de bouw van drie tempels is een goed voorbeeld.
5. De functie van ontmoeting en emancipatie vanuit (migranten-) kerken en andere religieuze organisaties wordt voluit herkend. Het stadsbestuur bewaart afstand tot geestelijke- en levensvraagstukken en eerbiedigt de vrijheid van geloof en levensovertuiging.
6. De gemeente voert de dialoog met religieuze organisaties. Een goede en respectvolle relatie staat hierbij voorop. In geval van misstanden en extremisme kan er gezamenlijk worden opgetreden. De godsdienstvrijheid vindt haar grondslag en beperking in de persoonlijke waardigheid van de mens.
7. Het stadsbestuur biedt geen enkele ondersteuning aan fundamentalistische stromingen die de Nederlandse democratie en rechtsorde niet erkennen of zelfs willen omverwerpen. De persoonlijke waardigheid van elk persoon kan op bescherming vanuit het stadsbestuur rekenen. De mogelijkheden van de Wet Bibob worden ingezet om geldstromen vanuit subversieve stromingen tegen te gaan.

Het CDA zet zich in voor een eerlijke economie, waar werken loont en ondernemers onze prioriteit zijn. Dit sluit aan bij het derde principe van het CDA. Wij verwachten daarbij veel van de ondernemers en familiebedrijven in Den Haag. Zij vormen een belangrijk deel van de economie en creëren werkgelegenheid in de stad. Hun ondernemerslust en innovatiekracht moet de ruimte krijgen. Het stadsbestuur is niet zelf de banenmotor, maar kan wel een positieve bijdrage leveren door ruimte te geven aan ondernemers, door de infrastructuur op orde te brengen en door een goed onderwijs- en activeringsbeleid te voeren. Het CDA wil dat de gemeente ambitieus is, net als de mensen die aan de slag willen en de ondernemers die hun bedrijven willen laten groeien. De komende jaren is alle creativiteit, innovatie en werklust nodig om het economisch tij te keren. Den Haag blijft inzetten op het Midden- en Klein Bedrijf (MKB), en daarnaast op de gebieden Energie, Telecom, Visserij, Toerisme en de Internationale stad. Den Haag heeft de behoefte om tot een vernieuwde economische visie te komen om de werkgelegenheid in de stad te vergroten, onder meer om jeugdwerkloosheid en werkloosheid bij 50-plussers effectief aan te pakken. Er dient een aanvulling op het acquisitiebeleid te komen met een grotere focus op werk in de maakindustrie (voor laagopgeleiden) en op export gerichte productiebedrijven. Het vizier dient niet langer uitsluitend gericht te zijn op het verre oosten maar op de landen om ons heen die het momenteel goed doen. Bijvoorbeeld Duitsland en België.

3.1. Herstel economie: topprioriteit

1. Het CDA ziet kansen omdat er in Den Haag duizenden kleine en middelgrote bedrijven zijn, de internationale sector groeit, het toerisme (inclusief zorgtoerisme) zich verder kan ontwikkelen, congres- en sportevenementen nieuw publiek trekt en bedrijven weer overwegen om dienstencentra en productielocaties te (her-) openen in deze regio.

2. Het CDA wil een verbinding leggen tussen bedrijven en maatschappelijke initiatieven en inzetten op maatschappelijk betrokken ondernemen in Den Haag. Het gestarte initiatief 'MKB-in-het-BvdT',

waarbij buurtondernemers samenwerken met verenigingen, wordt voortgezet. Dit initiatief zorgt ervoor dat mensen meer contact hebben met elkaar.

3. Herstel en groei van de economie zijn topprioriteiten. Daarom wil het CDA per 2014 een wethouder met de portefeuille economie, ondernemen en toerisme (en niet alleen een gecombineerde portefeuille sociaal beleid en economie). Deze aparte wethouder moet onder andere stages voor jongeren bij het MKB, in het onderwijs of zorg en bij de gemeente in toenemende mate mogelijk maken.

4. Het CDA investeert de komende jaren fors in de Haagse werkgelegenheid. De nieuwe wethouder stippelt samen met het bedrijfsleven een Haagse aanpak van de economische crisis uit. Dit moet 10.000 banen opleveren en leegstand tegengaan. Met gerichte investeringen in kansrijke sectoren trekt de wethouders meer bedrijven naar Den Haag.

5. Het CDA koestert het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) in Den Haag. De regeling dat Haagse startende ondernemers de eerste drie jaar geen OZB hoeven te betalen, wordt voortgezet.

6. Er mogen geen kansen op bedrijvigheid worden gemist door te lange procedures. Het stadsbestuur beperkt de regelzucht. Het CDA wil dat onnodige regels worden afgeschaft, zoals er in de afgelopen periode bijna 500 regels zijn geschrapt. Hierin ligt tevens een uitdaging richting de centrale overheid waarvoor het stadsbestuur de lobby actief zal voeren.

7. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om lokale bedrijven meer te betrekken bij aanbestedingen. De informatie richting het Haagse MKB moet verbeteren, zodat er eerlijke concurrentie is tussen bedrijven met verschillende schaalgroottes.

8. Social return, waardoor in het aanbestedingscontract de eis wordt opgenomen dat er een bepaald percentage mensen wordt ingezet met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, lijkt sociaal maar is in feite een extra eis in financieel moeilijke tijden. Het CDA erkent dat er inzet moet zijn om kwetsbare groepen met grote afstand tot de arbeidsmarkt kansen te geven. De algemene eis van de social return is echter vooral voor MKB-ers een grote opgave om aan te voldoen. Bovendien gaat de eis ten koste van eigen personeel. Het CDA vertrouwt er op dat ondernemers zelf hun verantwoordelijkheid nemen en mensen kansen geven door een stage, meeloopdagen of tijdelijke contracten.

9. Het stadsbestuur moet ook bij andere bedrijvenclusters verbindingen tot stand brengen die tot kruisbestuiving en innovatie kunnen leiden. Door kennisnetwerken en onderzoeksinstellingen te clusteren kunnen verbindingen en nieuwe formules ontstaan tussen maakindustrie en dienstverlenende bedrijven. Het is van groot belang om in Den Haag aan te sluiten bij deze actuele ontwikkelingen in het bedrijfsleven, zoals bij Siemens en IBM, zodat bedrijven die nu nog alleen in onze regio werkzaam zijn zich verder kunnen ontplooiën.

10. Met het cluster dat is gericht op internationaal recht en vrede heeft Den Haag een goede kans om meer bedrijvigheid aan te trekken. Zeker als dit wordt verbreed met nieuwe internationale vraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van (fysieke en digitale) veiligheid of beslechting van geschillen (tussen staten of bedrijven via arbitrage).

11. Het CDA wil dat de infrastructuur van, naar en binnen Den Haag verbetert omdat bedrijven ook logistiek moeten kunnen concurreren op een internationaal speelveld. Naast wegen en spoor, horen hierbij ook goede netwerken voor internet en energie (kwaliteit en leveringszekerheid).

12. Het CDA zal zich inspannen om de behoefte aan investeringsruimte voor het MKB te ondersteunen door het niet verhogen van de OZB, een belastingpauze van lokale belastingen en het stimuleren van de lokale economie middels het investeren in het aanpassen van (school)gebouwen, energiebesparing en de regionale infrastructuur.

3.2. De Haagse arbeidsmarkt

- 1.** De arbeidsmarkt in Den Haag wordt steeds meer bepaald door ontwikkelingen op regionaal en Europees niveau. Het CDA wil dat het stadsbestuur sociale partners bij elkaar brengt, zodat Den Haag voorop loopt bij de invulling van een lokale sociale agenda. Deze agenda biedt zekerheid aan werknemers over werkgelegenheid, scholing en een goede balans tussen werk en privé. Wij gaan voor 10.000 nieuwe banen in Den Haag.
- 2.** Werkgevers kunnen binnen deze agenda rekenen op een intensieve controle op de arbeidsvoorwaarden en goed opgeleide vakmensen. Waar binnen deze agenda een publieke of semipublieke taak ligt (bijvoorbeeld onderwijs en voldoende betaalbare woningen) neemt het stadsbestuur een regisserende rol.
- 3.** Werk vormt de beste sociale zekerheid. In de wetenschap dat werkloosheid onder jeugd en allochtonen relatief hoger ligt streeft het CDA naar maatwerk en gelijke kansen voor iedereen. Het stadsbestuur voert daartoe een activerend arbeidsmarktbeleid en houdt het UWV en de sociale dienst scherp, zodat mensen snel en gedegen van werk naar werk worden begeleid.
- 4.** Het CDA wil dat werkzoekenden uit een werkloosheidsuitkering of uit een bijstandsuitkering worden begeleid naar een reguliere baan of eventueel een opstapbaan. Ook het als zelfstandige aan de slag gaan dient gestimuleerd te worden. Van-werk-naar-werktrajecten moeten niet worden verward met vrijwilligerswerk, dat geen structurele inkomsten oplevert en vanuit liefde wordt gedaan. Natuurlijk helpt het wel als een werkzoekende met vrijwilligerswerk nieuwe vaardigheden aanleert en sociale contacten onderhoudt en uitbreidt.
- 5.** Het CDA vindt dat Den Haag te weinig werk heeft voor laag- en ongeschoolden. Het stadsbestuur zorgt er voor dat nieuwe bedrijven uit de maakindustrie of servicesector, zich vestigen in Den Haag. Bijvoorbeeld op de Binckhorst.

3.3 Middenstand, winkels en horeca

- 1.** Het CDA komt nadrukkelijk op voor de middenstand in Den Haag. Het stadsbestuur verlaagt de belastingen en de regeldruk.
- 2.** Winkelstraten moeten in goede staat verkeren. Als het noodzakelijk is om deze open te breken, overlegt het stadsbestuur vooraf met de ondernemers over de planning. Ze zorgt er voor dat in korte tijd de straat niet meerdere keren wordt opengebrouwen maar plant al het onderhoud (bijvoorbeeld onderhoud met betrekking tot bekabeling, riolering of verbetering van de veiligheid) in één keer.
- 3.** Het CDA wil dat ondernemingen met weinig personeel (tot vier personen) onder voorwaarden een belastingpauze kunnen krijgen als de ondernemer in financiële nood verkeert.
- 4.** Het stadsbestuur moet in regionaal verband zijn rol spelen in het versterken van bestaande vormen van kredietverlening en bij het helpen uitbouwen van nieuwe vormen van kredietverlening aan met name het MKB.
- 5.** Het CDA wil dat er een nieuwe aanpak wordt ontwikkeld voor winkelstraten en (leegstaande) winkelpanden. Deze aanpak moet nadrukkelijk rekening houden met de opkomst van aankopen via het internet. Den Haag heeft een overschot aan vierkante meters winkelruimtes. Een actieprogramma 'sluiten & saneren of specialiseren' dient te worden opgesteld om het overschot te doen afnemen en de kwaliteit van de winkelruimtes te verhogen.
- 6.** Winkelen op de 'traditionele' manier moet toegankelijk en prettig blijven, door voldoende parkeermogelijkheden, een blauwe zone en goede afspraken tussen ondernemers over noodzakelijke investeringen (bijvoorbeeld via een BIZ of een coöperatie). Aan de Bedrijfsinvesteringszones (BIZ) worden leefbaarheidsgelden toegekend die op eigen wijzen mogen worden ingezet (mits resultaat op Haags niveau is). Besparingen komen ten goede van de BIZ.

7. Het stadsbestuur zorgt er voor dat het beleid rondom ‘laden en lossen’ en het beleid rondom parkeren alleen tot stand komt na gedegen consultatie met winkeliers. Het stadsbestuur houdt rekening met de logistieke mogelijkheden en houdt hierbij rekening met omwonenden. Als het bestuur extra eisen wil stellen, faciliteert ze bedrijven om zich aan te passen aan deze nieuwe regels door bijvoorbeeld een lange invoeringstermijn.

8. Veel horecaondernemers zitten in zwaar weer. Het stadsbestuur helpt hen door duidelijke regels op te stellen en deze te handhaven. Rote appels onder horecazaken worden aangepakt omdat die de veiligheid in gevaar kunnen brengen en de concurrentie vervalsen. Het stadsbestuur checkt standaard de achtergrond van ondernemers via de Bibob-wetgeving.

9. Om uitgaansgebieden veilig en daarmee economisch solide te houden, wordt overmatig drankgebruik tegengegaan en worden de minimumleeftijden gehandhaafd. De politie treedt op bij openbaar dronkenschap. Bij het vaststellen van openingstijden en het handhavingsbeleid wil het CDA kijken naar zowel het belang van voldoende, leuke en gezellige uitgaansgelegenheden in de stad als de belangen van buurtbewoners.

10. Duurzaamheid biedt veel kansen voor het MKB. Duurzaam ondernemen moet lonen. Het stadsbestuur heeft de taak om voor ondernemers inzichtelijk te maken wat de mogelijkheden (waaronder subsidies, zowel lokaal als regionaal en Europees) zijn. Verder stimuleert het bestuur ondernemers om ondernemen nog duurzamer te maken.

11. Het CDA wil dat alle facturen op tijd worden betaald door de gemeente. De wethouder financiën ziet hier op toe.

Het CDA is dankbaar voor de vele mensen die de zorg op zich nemen voor hun familie of andere mensen in hun omgeving. Het maatschappelijk kapitaal van ouderen is enorm. Onze ouderen verdienen daarom extra aandacht. Wij willen dat zij langer thuis kunnen blijven wonen. De landelijke bezuinigingen op thuiszorg, hulp bij het huishouden en de dagbesteding mogen dit niet in de weg staan. De toenemende werkloosheid en schulden zorgen voor een groter beroep op de sociale voorzieningen in Den Haag. Ook door ziekte of vanwege een fysieke of geestelijke beperking vragen mensen om (tijdelijke) ondersteuning vanuit de stad. In al deze gevallen wil het CDA een goed vangnet dat ook als springplank werkt om mensen zo snel mogelijk weer aan de slag te krijgen. Want ook zwakkeren en hulpbehoevenden bezitten persoonlijke waardigheid en horen bij Den Haag. Daar waar het kan vragen wij mensen om zuinig te zijn met de voorzieningen zodat iedereen een beroep kan doen op de solidariteit. De uitbreiding van de taken van de gemeente bij sociaal beleid en zorg gaan gepaard met een flinke bezuiniging door het kabinet Rutte II. Het CDA is van mening dat deze bezuinigingen geen afbreuk mogen doen aan het behoud van de kwaliteit van de zorg in Den Haag.

4.1. Zorg, maatschappelijke ondersteuning en aandacht voor zwakkeren

1. Zorg- en welzijnsvoorzieningen op wijkniveau bevorderen het langer thuis wonen van mensen, eventueel met hulp van familie, burens en vrienden. Er wordt meer gebruik gemaakt van Burenhulpcentrales en het Platform Zorgvrijwilligers om mensen te ondersteunen, ook bij kleine dagelijkse dingen.

2. Het CDA wil dat belanghebbenden en cliënten(organisaties), zoals bijvoorbeeld de ouderenbonden van ook migrantengroepen en stichting Voorall, actief worden betrokken bij het beleid zodat op buurt- en wijkniveau krachtige netwerken en ontmoetingsplekken ontstaan waar mensen elkaar helpen. Indien nodig kan het stadsbestuur (financiële) ondersteuning bieden.

3. Het door het CDA ingezette beleid waarbij welzijnswerkers mensen ondersteunen en stimuleren om eerst zelf zorg te organiseren wordt voortgezet.
4. Zorg en welzijn wordt zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd. Hiertoe worden afspraken gemaakt met zorgaanbieders en woningcorporaties.
5. Het CDA staat voor goede thuiszorg en dagbesteding in Den Haag. Om de negatieve effecten van de bezuinigingen op de WMO en AWBZ te compenseren kan het stadsbestuur de voorzieningen (kwalitatief) met eigen middelen op peil houden. Het CDA reserveert hiertoe een bedrag van 35 miljoen euro.
6. Beleid is erop gericht mensen aan het werk te krijgen en te houden door uit te gaan van wat mensen wél kunnen en door te kijken wat nodig is voor mensen om te werken. Drempels voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen worden weggenomen.
7. Er wordt geïnvesteerd in innovatieve technische oplossingen om inwoners te ondersteunen. Het slim gebruiken van internettoepassingen zorgt er voor dat mensen in contact kunnen blijven en hun zorgvraag beter kunnen stellen.
8. De investeringen om overbelaste mantelzorgers te ontlasten worden voortgezet. Respijtzorg en andere ondersteuning van de mantelzorgers dienen goed geregeld zijn. Er komen meer wijkcoördinatiepunten waarbij deze tijdelijke ondersteuning wordt gekoppeld aan een pool van vrijwilligers of professionele krachten.
9. Mantelzorgers kunnen in de toekomst ook gratis parkeren in de nabijheid van het huis van degene die zij verzorgen.
10. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van zorgvoorzieningen en ontmoetingsplaatsen in Den Haag wordt verbeterd. Met betrokken Hagenaars worden rondgangen door de stad georganiseerd om de directe omgeving te bekijken. Knelpunten omtrent invalideparkeerplaatsen, fiets- en wandelpaden en aansluitingen op OV-voorzieningen worden hiermee aangepakt.
11. De openbare ruimte wordt zo ingericht dat ouderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Simpele ingrepen als zitbankjes langs de looproute, herstel van scheve stoeptegels en voldoende lantaarnpalen kunnen het verschil maken en worden bij melding direct door het stadsbestuur opgepakt zonder bureaucratische tijdverspilling.
12. Het CDA gaat door met de Centra voor Ouderen en het Buurthuis van de Toekomst. Zij spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van eenzaamheid. Ieder stadsdeel heeft een Centrum voor Ouderen voor advies en ondersteuning. Bij de uitvoering van de ouderenzorg dient oog te zijn voor verschillen tussen de bevolkingsgroepen.
13. Het stadsbestuur gaat ook andere maatschappelijke dienstverleners gebruiken om in contact te komen met mensen die zorg en begeleiding nodig hebben. Dit kan bijvoorbeeld via kerken, mandirs en moskeeën die via huisbezoeken in contact komen met (eenzame) ouderen.
14. De medewerker van het WMO loket gaat beter kijken hoe iemand met een beperking door inzet van het eigen sociale netwerk optimaal kan functioneren in de maatschappij. Technische hulpmiddelen en preventieve ouderenzorg kunnen isolement voorkomen.
15. Bij het WMO loket komt meer aandacht voor opkomende ouderdomsziekten zoals dementie.
16. Een deel van het WMO budget wordt ingezet om vereenzaming op te sporen en tegen te gaan.

4.2. Bijstand en armoedebestrijding: naar perspectief en toekomst

- 1.** Mensen in de bijstand worden verplicht een baan te accepteren of zich anderszins zinnig te maken met als doel het onderhouden of het opdoen van werkervaring. Deze plicht geldt ook als dit een tijdelijke baan, een baan met minder dan de gewenste uren, of een baan onder het gewenste niveau betreft.
- 2.** Bij armoedebestrijding ligt er volgens het CDA ook een taak voor maatschappelijke organisaties, kerken en andere religieuze organisaties, particuliere initiatieven en het bedrijfsleven.
- 3.** Het stadsbestuur werkt intensief samen met beroepsopleidingen, het UWV en sociale partners om risicogroepen in de beroepsbevolking aan een baan te helpen. Hiervoor kunnen leerwerktrajecten, meeloopstages of omscholing worden ingezet.
- 4.** Het stadsbestuur ondersteunt initiatieven zodat mensen ondanks het hebben van een smalle beurs kunnen participeren in het verenigingsleven.
- 5.** Het stadsbestuur faciliteert budgetcoaches en buddy's zodat Hagenaars andere Hagenaars helpen bij het vinden van relevante regelingen en leren omgaan met het beperkte huishoudbudget.
- 6.** De capaciteit en toegankelijkheid van de schuldhulpverlening blijft op peil zodat mensen in een hopeloze situatie weer toekomstperspectief krijgen. Ook hier ondersteunt het stadsbestuur particuliere initiatieven.
- 7.** De ondersteuning door de gemeente vanuit het sociale beleid en het armoedebeleid dient tijdelijk van aard te zijn.
- 8.** De regeling voor vrijstelling van sollicitatieplicht wordt aangescherpt.
- 9.** Het stadsbestuur verplicht zich tot maatwerk en tot het verstrekken van (her-) scholings-trajecten, al dan niet in samenwerking met sociale partners.
- 10.** Het stadsbestuur loopt voorop bij het opzetten van de werkpleinen uit het Sociaal Akkoord.
- 11.** Fraude met bijstandsuitkering wordt altijd aangepakt. Onterecht verkregen uitkeringen worden teruggevorderd gevolgd door een forse boete.
- 12.** Het stadsbestuur ontwikkelt een perspectievenbeleid met aandacht voor extra ondersteuning van mensen die buiten hun schuld langdurig in armoede moeten leven (kinderen, ouderen en gehandicapten). Kortingen via de Ooievaarspas moeten op deze groepen gericht zijn. Met name kinderen moeten zo niet op sociale achterstand komen te staan.

4.3. Integratie is een eigen verantwoordelijkheid

- 1.** Kennis van de Nederlandse taal is essentieel voor iedere inwoner van Den Haag. Dit vergemakkelijkt de sociale omgang en bevordert de worteling in de Haagse samenleving.
- 2.** Mensen die vanuit het buitenland gaan wonen in Den Haag zijn allereerst zelf verantwoordelijk voor hun integratie in de Haagse samenleving. Het stadsbestuur draagt bij aan een welkom ontvangst en integratie door hen te wijzen op hun rechten en plichten en de sociale infrastructuur van de stad via welkomstbijeenkomsten in elk stadsdeel.
- 3.** Voor mensen die geen Nederlands spreken verzorgt de gemeente informatie waar toegankelijk een goede cursus Nederlands kan worden gevolgd. Migranten met een tijdelijke verblijfsstatus worden verwezen naar het landelijke loket.
- 4.** Het verstrekken van een uitkering wordt gekoppeld aan de eis van het beheersen van de Nederlandse taal.

4.4. Scherp en toekomstgericht beleid voor verslaafden, dak- en thuislozen en prostitutie

- 1.** Het stadsbestuur zorgt samen met onder andere de stichting Exodus en het Straatpastoraat voor goede opvang van ex-gedetineerden en adequate verslavingszorg.
- 2.** Een goed preventiebeleid, snelle doorverwijzing naar hulpverlening en effectieve behandeling zijn nodig bij verslaving aan alcohol, drugs of gokken. Indien nodig vindt behandeling plaats buiten de eigen leefomgeving. Vooral de handel in (hard) drugs via koeriers wordt stevig aangepakt.
- 3.** Naast het instellen van het bedelverbod en de noodzakelijke opvang voor dak- en thuislozen is het bevorderen van terugkeer in de samenleving van belang.
- 4.** Er komt meer aandacht voor de aanpak van psychische problemen bij dak- en thuislozen.
- 5.** Het stadsbestuur zorgt voor voldoende opvangmogelijkheden en voorlichtingsprogramma's voor zwerfjongeren en slachtoffers van huiselijk geweld, mensenhandel of *loverboys* om ze een veilige situatie te bieden en te begeleiden naar een regulier bestaan.
- 6.** In de aanpak om recidive te voorkomen bij jongeren moet worden geïntensiveerd. Ook bedrijven, ideële verenigingen en religieuze organisaties spelen hierbij een belangrijke rol.
- 7.** Ondanks de legalisatie van prostitutie zijn er nog veel misdadige en mensonterende situaties in die sector. Uitstapprogramma's voor prostituees blijven door de gemeente ondersteund. Het stadsbestuur zet hard in om betaalde seks onder dwang door pooiers en mensenhandelaren te bestrijden.
- 8.** Met name prostitutiepraktijken die zich buiten het zicht voltrekken (buiten de reguliere gebieden), zoals in massagesalons of via internet, worden opgespoord en aangepakt. Vergunningen hiervoor worden per direct ingetrokken.

Wij willen dat bij de inrichting en ordening van Den Haag de leefwereld van mensen centraal staat. Daarom willen we de leefbaarheid in woonwijken verbeteren en de bereikbaarheid van de stad vergroten. In de afgelopen periode is werk gemaakt van de leefbaarheid door bijvoorbeeld extra schoonmaakteams en extra conducteurs op tram. Op voorspraak van het CDA is gewerkt aan kindvriendelijke wijken. Door een veilige inrichting van straten en de aanleg van speelplekken. De bereikbaarheid van de woon- en werkplek kunnen we verbeteren door besluitvorming over enkele knelpunten, de parkeerbeleid te verbeteren, meer geasfalteerde fietspaden en een goed OV-netwerk. De komende vier jaar gaan we ook de uitdaging aan om de bereikbaarheid van woningen en werkplekken van Hagenaars te verbeteren, Den Haag wordt koploper in duurzame mobiliteit bijvoorbeeld door meer oplaadpunten voor elektrische voertuigen. Waar wonen en werken voorheen ruimtelijk werd gescheiden, zien we kansen om deze meer met elkaar te combineren en te mengen. Daarnaast kan via verbetering van de bestaande woningvoorraad, door onder ander verduurzaming en verbetering van de doorstroming (ook van koop naar huur) worden bijgedragen aan het herstel van vertrouwen.

5.1. Den Haag op orde

1. Bewonersorganisaties gaan nauwer betrokken worden bij de doestelling ‘heel, schoon en veilig’. Er worden, in iedere wijk, wijkcontactpersonen voor Dienst Stadsbeheer aangesteld. Deze bewoners staan in direct contact met de dienst, politie en de stadsdelen om rechtstreeks invloed uit te kunnen oefenen op de aanpak van veiligheid, wegen en vervuiling. Deze directe invloed vergroot het eigenaarschap in Den Haag.

2. Het CDA wil wijkorganisaties aanspreken op hun plannen voor de jongeren in de eigen buurt en de voorzieningen voor de oudere jeugd. Wijkorganisaties dienen hierover het gesprek aan te gaan met de jongeren in hun buurt. Leegstand in de wijk kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor (tijdelijke)

creatieve jeugdvoorzieningen tot een andere bestemming is gevonden. Braakliggende terreinen kunnen gebruikt worden als speel- en trapveldjes of als groenvoorziening.

3. Leegstand is ergerlijk maar wel een zaak van de eigenaren. Bij verloedering of gevaarlijke situaties grijpt de gemeente via de leegstandswet in en stelt een nieuwe huurder of ontwikkeling voor. De eventuele kosten worden verhaald op de eigenaar. Zelf geeft Den Haag het goede voorbeeld door leegstaande kantoren te slopen of te herontwikkelen.

4. Dankzij het CDA is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd om de publieke ruimte heel en schoon te maken en te houden. Deze aanpak voorkomt vervuiling, verloedering en vernieling en draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid. De betrokkenheid van de bewoners wordt vergroot door het ontwikkelen van de Wijk Investerings Zones.

5. De aanplant van duizend bomen per jaar wordt doorgezet in een nieuwe periode. Ook wanneer bomen onverhoopt moeten wijken, komen in de directe omgeving bomen terug. Niet alleen losse aanplant is daarbij een optie, ook de mogelijkheden voor de aanleg van een nieuw park worden onderzocht.

6. Het CDA wil dat de afvalstoffenheffing en rioolheffing dalen én kostendekkend worden. Een efficiencykorting van 10% is in dat kader haalbaar. Het CDA wil dat de vervuiler betaalt, maar wil dat pas overgegaan wordt tot differentiatie van tarieven als een dergelijk systeem tot forse kostenreductie voor een gemiddeld huishouden en tot milieuwinst leidt. Het brengsysteem voor glas, papier en plastic blijft gehandhaafd. Als een systeem van voorscheiding van afval geen wezenlijke milieuwinst oplevert, blijft Den Haag voor het overige bij nascheiding.

7. De gemeente voert een leegstandbeleid waarbij krakers direct worden aangepakt. Van andermans eigendommen blijf je af.

5.2. Goed wonen

1. Families en familiebedrijven zorgen voor cohesie in de buurten en wijken. Het streven moet zijn ook de jonge gezinnen en kleine bedrijven voor de stad te behouden; in alle wijken. De ontwikkeling van woningen hiervoor is speerpunt voor het CDA. Het huidige beleid ten aanzien van veilige leefomgeving, speelplekken en groen wordt onverminderd voortgezet.

2. Woningcorporaties krijgen een bewonersbetrokkenheidsdoelstelling. Meer dan nu zal de mening van bewoners en huurders betrokken worden bij vorming van het beleid. Ten aanzien van de governance zullen corporaties voortaan minimaal één lid van de Raad van Toezicht laten voordragen door de bewonerscommissie(s).

3. Het CDA wil dat de gemeente kleinschalige (particuliere) projectontwikkeling mogelijk maakt. Zij daagt daartoe bewoners uit om via zelfrealisatie of groepsgewijs opdrachtgeverschap woonprojecten te ontwikkelen. Met name voor senioren en samengestelde gezinnen-groepen kan het aantrekkelijk zijn om zelf een woning te ontwerpen.

4. Het CDA wil dat in de lokale woonvisie duidelijke en meetbare afspraken staan over de bouw van woningen, zowel huur als koop. Initiatieven voor collectief en particulier opdrachtgeverschap krijgen alle ruimte en worden actief ondersteund. Specifiek moet de gemeente zich inzetten voor meer studentenkamers en betere senioren- en gezinswoningen.

5. De verbetering van woonwijken wil het CDA voortzetten. De gemeente let goed op de kosten van projectontwikkeling en past zo nodig de plannen aan als deze niet langer op een realistische wijze rendabel zijn.

6. Het is niet de taak van gemeente om woningen te bouwen. Hiertoe worden woningcorporaties en particuliere verhuurders uitgedaagd. Na het debacle bij Vestia heeft het CDA wel besloten om in te

grijpen in Den Haag Zuidwest. Een dreigende verloedering van dit deel van de stad konden wij niet laten gebeuren. Wij streven er naar om zo spoedig mogelijk de panden af te stoten.

7. Voor huisjesmelkers die illegale praktijken of onveilige situaties laten voortbestaan is geen ruimte in Den Haag. Met name overbewoning is een probleem dat strenge aanpak nodig heeft. Via Bouw- en Woningtoezicht wordt hier streng op toegezien en huisjesmelkers worden strafrechtelijk vervolgd en bij bewezen herhaling onteigend.

8. Den Haag onderzoekt een huurgarantsysteem zodat doorstroming naar een gerenoveerde of nieuwe woning word bevorderd. Dit systeem biedt zekerheid voor betaling van de huur na terugval in inkomen bijvoorbeeld door ziekte of het overlijden van de partner.

9. De gemeente biedt voorlichting aan eigenaren van appartementen over de inrichting van een vereniging van eigenaren (VVE). Het is aan hen zelf om zaken goed te regelen. Bouw- en woningtoezicht handhaaft de regels en grijpt waar nodig in om onveilige situaties aan te pakken of te voorkomen.

10. Het bestemmingsplan op stadsniveau zorgt dat de stad zich via natuurlijke weg kan ontwikkelen. Het CDA wil dat wonen en werken meer bij elkaar komen. Het bestemmingsplan biedt daarom ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en bedrijvigheid. Inbreiding binnen bestaand stedelijk gebied heeft de voorkeur boven nieuwe uitbreidingslocaties.

11. Het CDA is zich ervan bewust dat de helft van de inwoners van de stad een eenpersoonshuishouden voeren. Zij vormen een belangrijk deel van de samenleving. In het gemeentelijke beleid moet meer rekening met hen worden gehouden. Met name het creëren van bereikbare en betaalbare woningen voor deze doelgroep is een doelstelling.

12. Het vinden van een woning na het beëindigen van een relatie kan tot grote problemen leiden. Pilots van woningcorporaties of andere verhuurders (zoals het *Parentshouse* in de wijk IJburg in Amsterdam) om te voorzien in tijdelijke woningen worden omarmd. Het biedt rust en een basis om verdere stappen te ontwikkelen. Indien een relatiebreuk gepaard gaat met huiselijk geweld, is urgentie voor een reguliere, sociale woning mogelijk.

5.3 Goede wijken versterken de binding

1. Het CDA wil dat binnen de huisvestingsverordening rekening wordt gehouden met de sociale binding die mensen hebben met een buurt of wijk. Binnen deze verordening wordt de vraag naar woningen vanuit de groep EU-migranten gefaciliteerd. Deze groep krijgt actieve voorlichting om wantoestanden en overbewoning te voorkomen. De gemeente monitort en publiceert daarvoor de gemiddelde huurprijs voor de gebruikelijke woningtypes, zodat nieuwkomers tegen eerlijke huurprijzen kunnen wonen.

2. Het welstandsbeleid wordt geïntegreerd met het bestemmingsplan. Alleen in gebieden die een uniek stadsgezicht of monumentale uitstraling hebben geldt dat de welstandscommissie een zwaarwegend advies geeft aan het College.

3. Kinderen zijn de toekomst van onze stad. De afgelopen jaren is op voorspraak van het CDA veel geïnvesteerd in kindvriendelijke wijken. Wij gaan hier mee verder door (her)inrichting van wijken en buurten via een *Kindvriendelijke Wijken-model* waarbij voor iedere wijk een aantal stelregels gaan gelden. Mensen als ‘eigenaren’ van de buurt worden hierbij betrokken. Voldoende en veilige speelruimte en de aanwezigheid van groen staan daarbij voorop.

4. Na een aantal jaren van toename van hoogbouw buiten het centrum, stelt het CDA een heldere lijn. In het centrum van Den Haag mag nieuwe hoogbouw – boven de boomtopgrens – plaatsvinden maar daarbuiten niet. Dus ook niet op Scheveningen en in Kijkduin. We willen het karakter van onze stad niet verder aantasten. Bestaande plannen vinden wel doorgang of stellen we bij waar mogelijk.

5. Het CDA wil dat het percentage sociale huurwoningen wordt afgebouwd middels sloop (indien verwaarloosd) en verkoop. Een quotum bij nieuwbouwprojecten voor de realisatie van sociale huurwoningen wordt losgelaten. Met een realistische grondexploitatiebeleid voorkomt het stadsbestuur overmatige verwachtingen en/ of toekomstige tegenvallers.

6. Den Haag is trots op al zijn monumenten en kerken. Om dat te laten zien zal met organisaties en instituties in gesprek worden gegaan om ‘meer deuren te openen’. Voor bijvoorbeeld de Koninklijke Stallen, Paleis Noordeinde en de Trêveszaal wil het CDA een openstellingsregeling.

5.4. Mobiliteit, parkeren en doorstroming

1. Goede doorstroming van het autoverkeer is noodzakelijk. Het CDA vindt daarbij dat we gezien de financiële krapte scherpe keuzes moeten maken inzake verkeersknelpunten. De Rotterdamsebaan, de inprickers vanaf de snelweg, de Neherkade en het Schenkviaduct worden de komende 4 jaar grondig aangepakt dan wel aangelegd.

2. Het gemeentebestuur moet zich inzetten om de doorstroming te verbeteren. Scherpe keuzes inzake verkeersknelpunten zijn nodig: de aanleg van de Rotterdamsebaan en met bewoners uitvoering geven aan de veiligheid en leefbaarheid rondom de Noordwestelijke hoofdroute zijn daarbij essentieel. Ook de verschillende andere aansluitingen op de snelwegen verdienen investeringen. De Neherkade en het Schenkviaduct worden de komende 4 jaar grondig aangepakt.

3. Het CDA heeft blijvende aandacht voor de Segbroeklaan/Sportlaan/Kennedylaan. Hierover wordt al jaren gesproken het is nu zaak om spoedig met de gereserveerde 10 miljoen euro concrete verbeteringen aan te brengen voor de leefbaarheid en bereikbaarheid van Kijkduin, Segbroek en het Statenkwartier. Tegelijk moeten de omwonenden actief betrokken worden bij de te nemen maatregelen. Met het oog op toekomstige ontwikkelingen in de internationale zone, de Scheveningse Haven en Kijkduin dienen deze maatregelen niet conflicterend zijn met toekomstige integrale oplossingen in het gebied.

4. De afgelopen periode zijn er op voorspraak van het CDA 2.500 parkeerplekken aangelegd. De komende vier jaar leggen wij nog eens 1.000 parkeerplekken aan om alle urgente parkeerproblemen in Den Haag het hoofd te bieden. Bij de herinrichting van straten wordt deze randvoorwaarde meegenomen.

5. Straten worden veilig en toegankelijk ingericht. Zowel voor auto's, fietsers en voetgangers. Wij gaan verder met het verwijderen van weesfietsen. Ook wil het CDA zo veel als mogelijk verkeerslichten voorzien van de zogenoemde rateltickers om de veiligheid van mensen met een visuele beperking te bevorderen.

6. De afgelopen jaren is de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door technologische verbeteringen van het wagenpark aanzienlijk afgenomen. De doelstellingen van het Verkeerscirculatieplan op het vlak van luchtkwaliteit onderschrijft het CDA, kritisch zijn we ten aanzien van onnodige belemmeringen die het ondernemers en bewoners moeilijk maken hun bedrijf of huis te bereiken. Een nieuw college zal dit moeten aanpakken.

7. Het CDA pleit voor de oprichting van een *Verkeersonderneming*. Deze zorgt voor een verbetering van de samenwerking tussen de wegbeheerders, het OV, bedrijven en belangenorganisaties en kan leiden tot een daling van ongeveer 10 procent van de vraag door het vermijden van de spits.

8. Vanwege de toenemende vraag aan oplaadpunten voor elektrische vervoermiddelen gaan wij door met het plaatsen van oplaadpalen en wordt een investeringsfonds voor oplaadpalen opgericht. In samenwerking tussen de gemeente en aanbieders kan voor het plaatsen van een paal een beroep worden gedaan op dit fonds – mits de paal voor algemeen gebruik beschikbaar wordt gesteld. Ook

VVE's kunnen hiervan gebruik maken. Het CDA wil een significante toename van het aantal oplaadpunten bevorderen, onder andere bij ieder Buurthuis van de Toekomst.

9. Betaald parkeren in een wijk is een middel, geen doel op zich. Betaald parkeren wordt daarom alleen ingevoerd in combinatie met de realisatie van meer parkeerplekken, kostendekkendheid en draagvlak van bewoners. Het verschuivingseffect door betaald parkeren naar andere wijken waar het gratis is moet worden voorkomen. Waar het kan schaffen wij betaald parkeren ook weer af!

10. De gemeente moet bij het vormgeven van het parkeerbeleid en het verstrekken van vergunningen voorrang verlenen aan particuliere samenwerking en initiatieven zoals het delen van een auto.

11. Den Haag zorgt dat taxichauffeurs kwalitatief hoogwaardig vervoer aanbieden: transparant over de kosten, hoffelijk en veilig in het verkeer. Voor beunhazen is in Den Haag geen ruimte.

12. Voor het CDA geldt de stelregel: een OV-halte is altijd op loopafstand te bereiken en maximaal 500 meter ver vanaf een woonadres.

13. Een goed netwerk van bus- en tramverbindingen en adequate aansluitingen zijn essentieel voor de kwaliteit van het Haagse OV. Door de inzet van het CDA zijn buslijn 21 en 26 blijven bestaan. Het CDA wil het openbaar vervoer aantrekkelijker maken door lagere kosten, goede aansluitingen met weinig wachttijd en het verbeteren van kwaliteit en comfort. Mensen met een beperking, een rollator of een kinderwagen moeten met gemak van ons OV gebruik kunnen maken. De overname van een minderheid van de aandelen van de HTM door NS heeft veel financiële middelen vrijgemaakt voor een rechtstreeks investering in het Haagse OV en de verwezenlijking van de groeiambitie.

14. Het CDA wil de overstapfaciliteiten binnen het OV en tussen P+R terreinen verbeteren. P+R terreinen zijn belangrijk om de binnenstad te ontlasten van parkeerdruk en verkeersintensiteit.

15. Het CDA is voorstander van een rechtstreekse verbinding met Brussel. Ook de bereikbaarheid van Rotterdam / The Hague Airport per openbaar vervoer wordt verbeterd.

16. Met de verdere aanleg en verbetering van fietssnelwegen (sterroutes) wordt Den Haag de fietshoofdstad van Nederland.

17. Het CDA vindt het van belang dat ook in wijken mensen hun fietsen veilig en netjes moeten kunnen stallen. VVE's kunnen daarom via een stimuleringsregeling tegen een laag tarief 'nieten' of basic-fietsenstallingen laten plaatsen.

18. Binnenstedelijke gebieden kampen met een ernstig tekort aan fietsenstallingen terwijl particuliere eigenaren van een garage naast hun woning verplicht worden deze garage te gebruiken, waarbij op straat een uitgang voor de garage vrijgehouden moet worden. Het CDA stelt daarom voor dat particulieren die hun garage aanbieden als fietsenstalling in aanmerking komen voor de goedkopere eerste parkeervergunning waarmee de vrije plek op straat wordt opgeheven.

19. Aangepaste auto's voor minder valide mensen mogen uitsluitend bestuurd worden door de eigenaar. Deze speciaal aangepaste auto wordt in een huishouden aangemerkt als 1^e vergunning waarbij de overige bewoners op dit adres automatisch een duurdere 2^e of 3^e vergunning krijgen. Voor het CDA is deze aangepaste auto geen luxe maar is vaak een noodzaak waarvoor overige huisgenoten niet extra financieel de dupe mogen worden. Daarom: Speciaal aangepaste auto's en de eerst volgende normale auto op een huisadres krijgen beide de goedkopere 1^e vergunning.

20. Wat het CDA betreft verhogen we de komende 4 jaar de parkeertarieven niet.

21. Mede dankzij het CDA wordt nu gewerkt aan een verkeersmanagementsysteem wat onder andere voor een veel vlottere doorstroming van het verkeer moet zorgen. Wat het CDA betreft wordt het systeem tevens ingezet om de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen in straten met veel vervuiling tegen te gaan.

22. Verkeersaso's worden hard aangepakt.

5.5. Verduurzaming maakt de stad meer leefbaar

- 1.** Lokale duurzame energie-initiatieven leiden tot verduurzaming van de stad, tot verlaging van de energierekening en tot meer sociale binding. Het CDA ondersteunt deze initiatieven daarom van harte. Deze initiatieven zijn kansrijker wanneer ze gekoppeld worden aan grotere initiatieven: schaaloptimalisatie. Deze sluiten dus aan bij initiatieven in de regio en lopen op met nationale en Europese programma's.
- 2.** Voor particulieren en bedrijven wordt het mogelijk gemaakt meer gebruik te maken van de Haagse grachten.
- 3.** Met woningcorporaties en andere verhuurders maakt het stadsbestuur harde afspraken over de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Naast het verminderen van elektriciteit en warmtegebruik moeten mogelijkheden om wooncomplexen uit te rusten met lokale en duurzame energieopwekkingsinstallaties worden uitgetest. Hiervoor schrijft het gemeentebestuur een competitie uit waarbij de beste ideeën worden gesubsidieerd. Ook kijkt de gemeente naar mogelijkheden de energie beter te benutten en de efficiëntie te verhogen.
- 4.** Het opvangen en benutten van water kan beter. De waterketen moet daarvoor efficiënt worden ingericht. Dit vereist een gezamenlijke inspanning van de gemeente, het waterbedrijf en hoogheemraadschap. Naast het verbeteren van de samenwerking, pakt de gemeente zijn verantwoordelijkheid op om de gemeentelijke riolering aan te pakken.
- 5.** Naast het verbeteren van de duurzaamheid zorgt de gemeente ook voor een kostenreductie, onder andere door scherp aan te besteden en te besparen op de beheer- en onderhoudskosten.
- 6.** Het stadsbestuur van Den Haag wordt voortrekker bij het geven van voorlichting over vormen van duurzame energie, start een stimuleringsregeling voor kleinschalige particuliere initiatieven (bijvoorbeeld voor VVE's) en maakt korte metten met overbodige regels en bureaucratie omtrent duurzame maatregelen. Zij ondersteunt buurtinitiatieven. Eisen van de welstandscommissie omtrent plaatsing van zonnepanelen worden versoepeld.
- 7.** Het stadsbestuur geeft het voorbeeld door bij renovatie en vervangingsinvesteringen van gebouwen zonne-energiemogelijkheden in te zetten en te benutten.
- 8.** De gemeente Den Haag blijft er naar streven om CO₂-neutraal en energie-neutraal te zijn.
- 9.** De gemeente stimuleert het gebruik van minder vervuilende vervoersmiddelen door te zorgen voor goede infrastructuur en goede voorzieningen zoals oplaadpunten voor auto's en de inzet van zuinige bussen. Daarnaast continueert de gemeente een sloopregeling voor de meest vervuilende auto's en brommers in de stad.
- 10.** Het CDA verwacht dat vrijwel alle overheidscommunicatie over vijf jaar digitaal plaatsvindt. Voor ouderen of mensen met een beperking kan hierop een uitzondering worden gemaakt. Den Haag sluit daarom aan op een proef van het ministerie van Binnenlandse zaken en onderneemt stevige stappen om als gemeente over te gaan op papierloos werken. Vooruitlopend hierop communiceert de gemeente per 1 januari 2015 volledig digitaal met haar personeel.
- 11.** De parken in Den Haag zijn als groene longen voor de stad. Deze koesteren we en wij leggen nieuw groen aan. Vervuiling en vernieling wordt actief tegengegaan door surveillance door stadswachten.

6. Veiligheid

De stad veilig maken is een taak van mensen en de overheid gezamenlijk

Wij willen dat de stad veiliger wordt en dat mensen niet geconfronteerd worden met geweld en overlast. Extra inzet van politie en lokale handhavers, samen met de ogen en oren van burgers, moeten ervoor zorgen dat de criminaliteit afneemt. Het CDA heeft daarbij bijzondere aandacht voor de positie van kwetsbare groepen, zoals vrouwen en ouderen. Inzet van politie en handhaving van de openbare orde is belangrijk, maar wat het CDA betreft moet het daar niet bij blijven. Omdat de samenleving van mensen is, kan het veiligheidsgevoel versterkt worden als iedereen meewerkt aan een veilig Den Haag. Daarbij past elkaar aanspreken op overlast, burengerucht en nalatigheid. Ook de inzet van meer stadswachten bij de handhaving en buurtpreventie kunnen buurten veiliger maken. Politie en justitie kunnen dan meer tijd vrijmaken voor de harde aanpak en opsporing van zwaardere vormen van criminaliteit. Ook hier klinkt het appèl, zodat burgers fatsoenlijk en respectvol met elkaar om gaan. De sterke arm van de overheid is het sluitstuk, niet het begin.

6.1. Straatbeschaving door betrokkenheid

- 1.** Veiligheid in de stad begint thuis. Het is erg belangrijk dat ouders hun kinderen fatsoen en respect voor anderen bijbrengen. Ouders zijn verantwoordelijk voor hun kinderen, ook als de kinderen niet thuis zijn. Buren, voorbijgangers, leerkrachten en politieagenten mogen ouders hierop aanspreken.
- 2.** Het CDA wil dat burgers meer inspraak krijgen bij het inzetten van wijkagenten en lokale ordehandhavers (bijzondere opsporingsambtenaren). Den Haag leert daarbij van de aanpak in andere steden (in binnen- en buitenland) waar experimenten met deze vorm van inspraak zijn gehouden.
- 3.** Het CDA Den Haag wil dat iedereen meewerkt aan een veilige stad. Dat betekent onder meer dat mensen niet meteen alles van politie en justitie moeten verwachten. We spreken eerst elkaar aan op overlast, burengerucht en nalatigheid, zo nodig met behulp van buurtbemiddelaars. De politie reageert direct op signalen uit de buurt en zorgt voor voldoende, zichtbare en aanspreekbare wijkagenten.

4. In verscheidene wijken zijn buurtpreventieteams actief. Het veiligheidsgevoel neemt toe als actieve burgers een rondje lopen om overlast of crimineel gedrag te signaleren en te melden. Wij zijn trots op de huidige 36 teams en blijven bewoners uitdagen om de ogen en oren van de wijk te worden. Deze teams zijn zeer belangrijk, vooral op tijden en rond plekken waar kwetsbare groepen (ouderen en vrouwen) 's avonds niet meer de deur uit durven.
5. De inrichting van het groen in de wijk wordt samen met de verlichting verbeterd om het veiligheidsgevoel te vergroten.
6. Door de inzet van burgers serieuzer te nemen, kan het stadsbestuur ook op dit vlak participatie vergroten. De inwoners van Den Haag voelen zich sterk betrokken bij de veiligheid in de eigen leefomgeving. Op deze energie moeten burgemeester en (wijk)agenten positief reageren, zodat het vergroten van de veiligheid een gemeenschappelijke opgave wordt.
7. Overlast van hangjongeren wordt hard aangepakt, zowel door een resoluut lik-op-stukbeleid als via gesprekken met jongeren (en hun ouders) zodat ze stoppen met het veroorzaken van overlast.
8. Het stadsbestuur maakt meer werk van straatbeschaving. Het naroeppen, nasissen of uitschelden wordt als overlast beschouwd. Buurtvaders en wijkagenten spreken de jongeren en hun ouders en familieleden hierop actief aan.
9. Het CDA wil dat het stadsbestuur hard in zet om de toenemende agressie tegen hulpverleners zoals politieagenten, brandweermensen en ambulancepersoneel te stoppen.
10. Wanneer mensen straatmeubilair kapot maken, worden de kosten voor herstel verhaald op de daders of, als dat door minderjarigheid niet mogelijk blijkt, op hun ouders. Het CDA wil dat deze vandalen daarnaast verplicht meehelpen om straatvuil en graffiti te verwijderen en om de publieke ruimte op te knappen. Het CDA wil dat mensen die afval op straat gooien worden beboet.
11. Het CDA wil voortzetting van de harde aanpak van individuen en groepen die zich langdurig bezighouden met criminaliteit, zoals nu plaatsvindt op de Beresteinlaan en voorheen op de Delftselaan.
12. De burgemeester heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor het lokale veiligheidsbeleid. Hij heeft de mogelijkheid om mensen uit huis te plaatsen, een gebiedsverbod op te leggen of besluiten tot het instellen van een samenscholingsverbod. Het CDA wil dat de burgemeester daar waar nodig krachtig optreedt. Over zijn aanpak en zijn beleid legt hij verantwoording af aan de gemeenteraad.

6.2. Criminaliteitsbestrijding

1. Het stadsbestuur zorgt er voor dat politie en het Openbaar Ministerie in Den Haag goed samenwerken om criminaliteit op te sporen en te vervolgen. Via het Veiligheidshuis wordt de samenwerking met reclassering verbeterd om recidive terug te brengen.
2. Het CDA wil dat het aantal straatroven en overvallen terug wordt gebracht. Risicogroepen worden indien nodig gehinderd. De driehoek (burgemeester, OM en politie) zet zich er voor in dat immigranten die in Den Haag misdaden plegen, snel ongewenst worden verklaard en terug worden gestuurd naar het thuisland (of de gevangenis aldaar).
3. Het CDA is voor het surveilleren of het opsporen via de lucht. Dit is een effectieve methode. We zetten actief beleid in door hiervoor drones te gebruiken.
4. Naast cameratoezicht op vaste plekken, is het CDA er voor om op risicolocaties ook tijdelijke camera's te plaatsen. Ondernemers en winkeliers krijgen voorlichting hoe ze er voor kunnen zorgen dat camerabeelden zowel overdag als 's nachts helder en duidelijk zijn, zodat de daders te identificeren zijn en de pakkans wordt vergroot.

6.3. Aanpak discriminatie, racisme, eerwraak en huiselijk geweld

- 1.** Discriminatie en racisme zijn ontoelaatbaar. Het stadsbestuur zorgt dat de anti-discriminatievoorziening alle meldingen serieus oppakt en aanpakt.
- 2.** Praktijken als eerwraak, vrouwenbesnijdenis of uithuwelijking worden met kracht bestreden. Samen met migrantenorganisaties werkt het stadsbestuur aan een mentaliteitsverandering met aandacht voor zelfredzaamheid en weerbaarheid van potentiële slachtoffers. Maar het bestuur besteedt ook aandacht aan voorlichting aan ouders. Door middel van voorlichtingsbijeenkomsten in bijvoorbeeld moskeeën, waar mogelijk verzorgd door mensen met dezelfde culturele achtergrond, moet ouders duidelijk worden gemaakt dat in Nederland vrije huwelijkskeuze en gelijkheid tussen man en vrouw de norm is.
- 3.** Het CDA vindt de positie van kwetsbare groepen zorgelijk. Vooral bij ouderen, vrouwen en LHBT's (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders) neemt het gevoel van onveiligheid toe.
- 4.** Het stadsbestuur zorgt voor een sluitende aanpak tegen huiselijk geweld, tegen geweld binnen zorginstellingen en tegen pestgedrag.

6.4. Regels handhaven tegen drugs- en alcoholmisbruik

- 1.** Het CDA is tegenstander van drugsgebruik. Ook voor softdrugs geldt dat (overmatig) gebruik kan leiden tot spijbelen, schooluitval, gezondheidsproblemen en ontsporing. Het CDA is daarom voor een harde aanpak van drugsrunners, overlasterisituaties en criminele organisaties die op de achtergrond betrokken zijn.
- 2.** Ook tegen de verkoop van wiet aan minderjarigen wordt zeer krachtig opgetreden. Coffeeshops die zich hieraan schuldig maken, worden prompt gesloten.
- 3.** Het CDA wil gebruik van drugs onder jongeren sterk terugdringen. Coffeeshops zijn in ieder geval niet toegestaan binnen een straal van 350 meter van scholen, aan doorgangsroutes voor scholieren op weg naar school, of in het zicht van speelplekken.
- 4.** De openingstijden van de coffeeshops worden aangepast: coffeeshops gaan pas open ruim nadat scholen zijn gesloten. Het succesvolle sluitingsbeleid verdient continuering: in 1994 telde Den Haag 133 coffeeshops, in 2009 33, in 2011 28 en in 2018 streven we naar slechts 20 coffeeshops in de stad.
- 5.** De gemeente Den Haag zet zich af tegen een streven bij andere gemeenten om zelf cannabis te gaan kweken. Het CDA ziet geen duurzame oplossing in deze vorm van legalisering, ook al omdat de wet daar (niet voor niets) geen ruimte voor laat.
- 6.** Sinds 1 januari 2013 is handhaving van de Drank- en Horecawet een taak van de gemeente. Het stadsbestuur van Den Haag neemt deze taak krachtig ter hand door regelmatige controles. Tegen verkoop van alcohol aan kinderen jonger dan 18 wordt krachtig opgetreden. Bij herhaaldelijke overtreding van het verkoopverbod gaat de burgemeester over tot een verbod op de alcoholverkoop voor de betreffende horecaondernemer.

Een kleinere overheid is geen doel voor het CDA, maar een logisch gevolg van meer samenleving. De rol van de publieke overheid dient beperkt te zijn, maar wanneer de overheid haar rol neemt, moet deze ook duidelijk zijn en scherp. Juist om mensen en de samenleving meer de ruimte te geven. Het CDA wil een open bestuurscultuur met een volwaardige rol van alle burgers. Het maken van keuzes is belangrijk, omdat in financiële en regeltechnische zin de lastendruk te zwaar drukt op de kracht in de samenleving. Door als bestuur te veel te willen en te eisen, worden burgers onverschillig. Daarom moet de afbakening tussen publieke en private taken scherper. Het CDA gaat uit van nabijheid, de menselijke maat, wederzijds vertrouwen en een toegankelijker systeem van verantwoording. Daarmee krijgt de gespreide verantwoordelijkheid een betere invulling. Incidenten moeten niet leiden tot nieuwe structuren of procedures, maar tot elkaar aanspreken op ieders verantwoordelijkheid. De risico-regelreflex moet in Den Haag worden uitgeschakeld. Bij de ordening van het overheidsbestuur gaat het CDA nadrukkelijk uit van het subsidiariteitsbeginsel en soevereiniteit in eigen kring. Een ordening welke mensen en hun gezamenlijke krachten waardeert.

7.1. Dichtbij en aanpakken

- 1.** Vanuit het vertrouwen in de eigen kracht van de samenleving wil het CDA dat er meer ruimte komt voor particuliere en collectieve initiatieven vanuit de samenleving.
- 2.** De stad wordt in de visie van het CDA vanuit het kleinste niveau opgebouwd met oog voor de menselijke waardigheid. Persoonlijk contact, transparant en eenvoudig in plaats van een wirwar aan loketten en de verstikking door (overbodige) regelgeving, al dan niet ingegeven door het uitsluiten van elk risico. De Stadsdeelorganisatie wordt hiertoe versterkt

3. De metropoolregio is een kans voor Den Haag zich te versterken, economisch en bestuurlijk. Acties binnen deze regio zijn aanvullend en worden subsidiair ingevuld. Verantwoording over besluiten en de uitvoering daarvan in de metropoolregio vindt op een transparante wijze plaats in de gemeenteraad.
4. Het CDA wil dat de betrokkenheid in wijken en buurt toeneemt. De gemeente laat los wat op stadsdeel of wijkniveau kan worden geregeld. Betrokkenheid wordt vergroot door het aanstellen van lokale ambassadeurs van de burgemeester. Zij vormen het aanspreekpunt en hebben de rol van ombudsman richting het stadsbestuur.
5. Budgetten verschuiven van het centrale stadhuis naar de stadsdelen. Beleidsmakers moeten niet alleen maar denken en schrijven maar vooral doen, samen met de buurt.
6. Die Commissie Loosduinen, inclusief alle bevoegdheden, blijft in stand. De buitengewone inzet van deze Commissie voor Loosduinen is een waardevolle spiegel voor het bestuur.
7. Binnen het controle- en verantwoordingsmechanisme wordt nadrukkelijk afstand genomen van cijferfetisjisme. Het CDA stelt beroepseer voorop en spreekt het vertrouwen uit in het verantwoordelijkheidsgevoel bij professionals.
8. De Rekenkamer ondersteunt de Gemeenteraad bij het terugdringen van de controle- en regeldruk en waakt over een goede besteding van het belastinggeld, met name bij grote projecten. Door samen te werken met Rekenkamers in de regio en binnen G4 verband kunnen goede voorbeelden van overheidsparticipatie en decentralisaties met elkaar worden vergeleken.
9. Wethouders en ambtenaren worden zich bewust van de risico-regelreflex. Het CDA toetst een nieuwe, extra regel eerst op noodzaak en doelmatigheid, voordat ze hiermee instemt.
10. Bij lobbyactiviteiten opereert het stadsbestuur zelfbewust met oog voor de belangen van de eigen inwoners. Samenwerking met G4 steden is geen doel op zich, maar een middel om deze belangen het beste te behartigen.
11. Den Haag weet zich een plek te bemachtigen in de Europese bestuursnetwerken, zodat de stad goed aansluit bij Europese besluitvormingstrajecten en nieuwe Europese ontwikkelingen en kansen. Het stadsbestuur opereert zelfbewust en samen met regionale partners op het Brusselse niveau.
12. Dienstverlening aan bewoners en bedrijven wordt versterkt. Persoonlijke dienstverlening staat centraal. Digitale dienstverlening kan heel persoonlijk zijn, persoonlijke dienstverlening kan digitaal. Het credo is: 24/7 digitaal (fast service) waar het kan, persoonlijk contact zes dagen in de week wanneer het moet (slow service).

7.2. Over het bestuur van maatschappelijke ondernemingen

1. Maatschappelijke instellingen voor onderwijs, wonen en zorg zijn maatschappelijke ondernemingen, met een bestuur dat verantwoording verschuldigd is aan de samenleving. Het CDA wil dat ze beter gaan functioneren: naast de bedrijfsvoering moet de betrokkenheid worden verbeterd.
2. Binnen maatschappelijke ondernemingen staan niet regels centraal, maar de mensen en hun behoeften. De kwaliteit van de publieke dienst is leidend.
3. De legitimatie van besturen van scholen, zorginstellingen en corporaties moet worden vergroot. Deze maatschappelijke ondernemingen passen hiertoe hun structuur aan en organiseren adviesraden of stakeholdersdialogen.
4. Bij het appèl richting de inwoners van Den Haag hoort ook een appèl op de bestuurders van deze maatschappelijke ondernemingen. Het CDA Den Haag wil dat de bestuurders en toezichthouders van deze organisaties voor onderwijs, wonen en zorg zich meer toeleggen op verbindingen met de betrokken partijen. Bij deze organisaties moeten de menselijke maat en de menselijke aandacht

gewaardeerd worden. Geen schaalvergroting of schaalverkleining, maar schaaloptimalisatie, gericht op de mensen en een goede taakuitvoering.

5. Het CDA Den Haag wil dat deze maatschappelijke ondernemingen volledig in hun kracht staan en ruimte krijgen. Gemeentelijk beleid is faciliterend, kwaliteitsbewakend en eventueel toezichthoudend. Dit op een gezonde afstand van de reguliere bedrijfsvoering.

8. Internationaal in lokaal Den Haag

Stad van vrede, veiligheid en mensenrechten

Den Haag is zowel in wapenspreuk als in daden de internationale stad van *Vrede en Recht*. Den Haag heeft 95 instellingen op dit gebied; vele ambassades, niet-gouvernementele organisaties, een stijgend aantal instellingen en bedrijven in het veiligheidscluster (totaal 310 instellingen). Hiermee gaat het om duizenden internationale werknemers en studenten. Door in te zetten op het internationale en Europese karakter van de stad, draagt Den Haag ook zelf bij aan de verbetering van de wereldgemeenschap. Bijgevolg vormen de verschillende instellingen en bedrijven, een groot belang voor het werk in de stad. Met ruim 35.000 directe en indirecte banen vormen ze een onmisbaar onderdeel van de Haagse arbeidsmarkt. Ook de zakelijke en toeristische dienstverlening profiteren van de internationale bezoekers. Door de nieuwe inwoners een warm onthaal te bieden, is Den Haag kortom verrijkt.

8.1. Onze internationale bijdrage aan recht en vrede

1. Het CDA wil dat de stad Den Haag een goed gastheer is voor expats, de brede internationale gemeenschap en internationale / Europese instellingen, ambassades en niet-gouvernementele instellingen. Een goede informatievoorziening (bijvoorbeeld door tweetaligheid) en snelle (one-stop-shop) begeleiding zijn behulpzaam hierbij.
2. Door ontmoetingsplekken te faciliteren kan het stadsbestuur stimuleren dat mensen bijeenkomsten organiseren waar wereldvraagstukken centraal staan. De komst van buitenlandse studenten en hun ontmoetingen met Haagse jongeren kunnen er toe bijdragen dat de kennis vanuit Nederlandse universiteiten en hogescholen worden ingezet ter (economische) ontwikkeling van hun thuisland.
3. Het stadsbestuur blijft Den Haag op de kaart zetten als een stad van vrede en recht. Daarnaast werft ze instellingen, ook ngo's, die zich bezighouden met veiligheidsvraagstukken, bijvoorbeeld door actief in te zetten op *The Hague Security Delta* waarbinnen onder andere aandacht is voor de bescherming op het internet en van vitale infrastructuur (cyber security).

4. Het stadsbestuur zoekt intensief naar partners in het bedrijfsleven en bij internationaal opererende (niet gouvernementele) organisaties om de internationale rechtsorde te versterken. Eveneens binnen het kader van onderzoeks- en onderwijsprogramma's zet Den Haag zich in om aansprekende deskundigen een platform in de stad te geven.

5. Internationale elementen, historie en toerisme kunnen goed samen gaan. In dat kader past de juiste aandacht en promotie van monumenten en historische plekken als het Vredespaleis, de AtlantikWall, de Seys Inquart-bunker, de bunker van Radio Scheveningen en andere memorabele overblijfselen.

6. Europa en de Europese Unie verdienen in Den Haag meer aandacht. Niet alleen vanwege de internationale uitstraling maar ook vanwege het belang van Europa op het dagelijks leven. Ze bevordert het reizen, de beschikbaarheid van fondsen en innovatie.

Loosduinen:

Loosduinen heeft een speciaal plekje in het hart van het CDA. Niet alleen vanwege het verleden maar ook het heden. Met stadsdeelwethouder Karsten Klein voor Loosduinen en fractielid Michel Rogier, wiens speciale aandacht uitgaat naar dit stadsdeel, willen wij Loosduinen stukje voor stukje beter en mooier maken.

Het CDA heeft ook een eigen stadsdeelwerkgroep waarin bewoners doorspreken over de belangrijke zorg- en winstpunten van het stadsdeel Loosduinen

Wat het CDA wil voor Loosduinen?

- **Goede bereikbaarheid van Loosduinen**
Goed openbaar vervoer en een ov-halte binnen 500 meter van de voordeur. Behoud van lijn 21 en 26 en verbeteren doorstroming op de Lozerlaan en de Machiel Vrijenhoeklaan.
- **Commissie Loosduinen blijft behouden**
Loosduinen is een speciaal stadsdeel van Den Haag. De Commissie Loosduinen is hiervan het uitvloeisel. Vanwege de inzet en betrokkenheid van de Commissie Loosduinen is het CDA van mening dat de Commissie, met alle bevoegdheden, in stand moet blijven.
- **Kijkduin blijft dé familiebadplaats**
Groen gaat voor woningbouw en geen nieuwe hoogbouw aan de kust
- **Veiligheid in Loosduinen en tegengaan verloedering**
De inzet van buurtpreventieteams is een goed voorbeeld van Hagenaars die bijdragen aan de veiligheid op straat. Ook de politie en gemeente moeten toezicht houden en handhaven in de openbare ruimte
- **Aandacht voor jeugd in Loosduinen**
Sport- en speelplekken in de buurt, meer jongerenactiviteiten in de wijk en aanpak van schoolverzuim en vroegtijdige schoolverlating

Escamp:

Escamp is het grootste stadsdeel van Den Haag en de wijken in dit stadsdeel hebben allemaal hun eigen karakter. Onze fractieleden gaan regelmatig langs bij bewonersorganisaties en buurtinterventieteams en op de hoogte zijn van de dingen die er leven in Escamp.

Wat het CDA wil voor Escamp?

- **Vergroten van de veiligheid in Escamp**
Overlast van jongeren wordt stevig aangepakt. Camerabewaking bij tramhaltes en meer controleurs op de tram dragen bij aan de veiligheid in Escamp
- **Extra parkeerplaatsen in Escamp**
Er moeten honderden parkeerplaatsen worden aangelegd in Escamp, bijvoorbeeld in Leyenburg, Wateringse Veld en Rustenburg-Oostbroek. Voor(Oud-) Leyenburg is dit de afgelopen periode gebeurd, andere wijken vragen ook om soortgelijke oplossing. Parkeren gaat bij voorkeur ondergronds.
- **Ruimte voor kinderen in Escamp**
Meer voetbalvelden en speeltuinen voor de jeugd in de stad. Ook schoolverzuim en vroegtijdige schoolverlating moet worden aangepakt
- **Escamp is schoon en heel**
Vervuiling moet worden aangepakt. Zwerfafval, hondenpoep of graffiti wordt snel verwijderd. De gemeente stimuleert inwoners van Escamp om werk te maken van het verbeteren van de eigen woning. Het CDA heeft met succes de afgelopen jaren stevig ingezet op het doorgaan van het opknappen van Den Haag Zuidwest

Scheveningen:

Scheveningen is een prachtig deel van Den Haag. Scheveningen heeft een eigen karakter. De prachtige kust, de haven, Scheveningen-dorp en Scheveningen-bad. Met raadslid Cees Pluimgraaff hebben wij een raadslid dat al tientallen jaren op Scheveningen woont en werkt en daarmee ook bekend is met de wensen en gevoelens op Scheveningen.

Wat het CDA wil voor Scheveningen?

- **Versterken havengebonden activiteiten**
De visserij is verbonden met de geschiedenis van Scheveningen. Een mooie haven met daarin ruimte voor een bloeiende vissector en andere havengebonden activiteiten is goed voor het toerisme en de werkgelegenheid.
- **Parkeren zonder problemen**
Parkeren is in delen van Scheveningen, denk aan Scheveningen-dorp, nog niet optimaal geregeld. Door de invoering van een blauwe-zone kan er bijvoorbeeld rustig gewinkeld worden zonder bezoekers en ondernemers te frustreren
- **Scheveningen beter bereikbaar**
Voor zowel de inwoners als toerist moet de bereikbaarheid van huis, werk en strand verbeteren
- **Aandacht voor Scheveningse historie**
Met de bunkers, de haven en Muzee heeft Scheveningen waardevol historisch erfgoed in huis. Wij stellen bunkers open, behouden het karakter van de haven en behouden Muzee.
- **Versterkte aandacht voor beach- en strandporten**
Het Scheveningse strand wordt nog meer de locatie voor zeilen, surfen, kiten, suppen, beachvolleyballen, beachsoccer, handbal, lacross en vele andere sporten. De bereikbaarheid van het strand en de mogelijkheden worden hiertoe verbeterd.
- **Geen hoogbouw**
Toen het CDA tot het college toetrad waren de plannen voor hoogbouw aan de kust tot aan de hemel. Het CDA stelt alles in het werk om de toen aangenomen plannen naar beneden bij te stellen. Het huidige plan zorgt al voor 42% minder hoogbouw (minus 100 meter) bij de haven

Centrum

Het Haagse stadscentrum is prachtig, met veel historie, mooie grachten en een prachtig winkelgebied. Het centrum is niet alleen de grandeur van het verleden en skyline van het heden. Het stadsdeel centrum kent ook de wijken die extra aandacht behoeven rondom station Hollands Spoor, de Schilderswijk en Transvaal. Wijken met een sterke dynamiek en een interessante mix van culturen.

Wat het CDA wil voor Centrum?

- **Het centrum is veilig en overlast wordt keihard aangepakt**
Het winkelgebied is een veilige plek om gezellig te gaan winkelen. Hangjongeren worden aangepakt. De straatbeschaving verdient aandacht. Locaties met veel overlast zoals de Delftselaan verdienen blijvende aandacht en vragen om actie van de gemeente en politie
- **Centrum Den Haag is schoon en heel**
Zwerfafval, graffiti en hondenpoep worden direct verwijderd. De openbare ruimte vraagt om investeringen. Donkere hoekjes en onveilige steegjes worden opgeknapt of voorzien van goede verlichting.
- **Bedelverbod in centrum**
Niemand in Nederland hoeft te bedelen. Tegelijk zorgen wij als stad voor een passende opvang van mensen die om welke reden dan ook van mening zijn te moeten bedelen
- **Einde aan prostitutie in Doubletstraat**
Naast het ernstige geval van mensenhandel in Den Haag is het ook voor de leefbaarheid van het centrum belangrijk om de Doubletstraat te sluiten. Hierover wordt al lang gesproken maar de knoop wordt niet doorgehakt. Het CDA is duidelijk, het einde is in zicht.
- **Stationsbuurt van zorgenkindje naar wonderkind**
De Stationsbuurt verdient onze aandacht. De stationsbuurt is echter wel een belangrijke locatie voor de stad. Niet alleen als entree van de stad maar ook een locatie die nog meer tot leven kan komen door de mix van culturen, bewoners, studenten en ligging in centrum stad.

Leidschenveen / Ypenburg

Ypenburg en Leidschenveen zijn echte woonwijken. Plekken waar zowel individuen, gezinnen als ouderen een plekje kunnen vinden. Om het woongenot in stand te houden is het belangrijk om te investeren in een veilige woonwijk, om voldoende groen aan te leggen en te zorgen dat iedereen voor de deur kan parkeren. Het CDA heeft zich sterk ingezet op het niet verplaatsen van coffeeshops naar woonwijken als Ypenburg en Leidschenveen, zoals PvdA, GroenLinks en D66 wilde.

Wat het CDA wil voor Leidschenveen en Ypenburg?

- **Een plek voor iedereen**
Jong, oud, alleengaanden, gezinnen; iedereen heeft recht op een prettige woonomgeving.
- **Tegengaan overlast**
De gemeente en politie zien er strak op toe dat het stadsdeel veilig blijft. Hangjongeren worden aangesproken en er komt geen coffeeshop naar de woonwijk.
- **Ruimte voor de jeugd om te spelen en te sporten**
In een kinderrijke wijk is het noodzaak om voldoende sport- en speelplekken aan te leggen. Speeltoestellen voor de jongste en een skatebaan voor de iets oudere jeugd.
- **Onderwijs en kinderopvang in de buurt**
Iedereen die wil kan vlak bij huis goed onderwijs genieten. Geen wachtlijsten voor de buitenschoolse opvang en de kinderopvang.
- **Leidschenveen/ Ypenburg is goed bereikbaar per auto, fiets en openbaar vervoer**
Aandacht moet er zijn om vanuit de woonomgeving snel naar het centrum van Den Haag te komen. Daarvoor is het nodig dat er een goede doorstroming is op de wegen, voldoende OV-haltes in de buurt en goede geasfalteerde fietspaden.

Laak:

Laak is grofweg in te delen in Laakkwartier / Spoorwijk en de Binckhorst. Beide delen hebben hun eigen karakter. De Binckhorst als interessante mix tussen ondernemen en wonen. Laakkwartier en Spoorwijk als een echte woonplek en hotspot voor studenten. De Binckhorst heeft potentie om uit te groeien tot een belangrijk gebied voor Den Haag met een stevige mix tussen bedrijvigheid en wonen. Het CDA heeft initiatief genomen om te komen tot een passantenhaven in de Binckhorst.

Wat het CDA wil voor Laak?

- **Binckhorst als toekomstig economisch centrum**
Op de Binckhorst is ruimte om te ontwikkelen, zowel economisch als op het gebied van wonen. Nu de economische crisis de ontwikkelingen afremt is er tijd om na te denken over de wenselijke ontwikkelingen. Met de aanleg van de Rotterdamsebaan krijgt het gebied een ideale ontsluiting en kan het gebied ook werkelijk een triple A-locatie worden.
- **Tot ziens zwerfafval, hondenpoep en graffiti**
Kleine ergernissen tasten het woonplezier aan. Burgers houden de straten netjes, de gemeente maakt de straten schoon en bij meldingen verwijdert de gemeente zwerfafval, hondenpoep en graffiti binnen drie dagen.
- **De Rotterdamsebaan wordt onverkort aangelegd**
De Rotterdamsebaan is echt een investering van jewelste. Goed voor de bereikbaarheid en goed voor de ontlasting van de omliggende wegen in de wijk. De leefbaarheid rondom de Rijswijkseweg kan omhoog door het éénbaans maken ervan. Tegelijk is er dan ook ruimte voor een vrijliggend fietspad, meer groen en extra parkeerplekken. De Rotterdamsebaan wordt goed aangesloten op de Centrumring
- **Den Haag studentenstad**
De Haagse Hogeschool ligt in het centrum van Laak. De landelijke overheid gaat over onderwijs en de gemeente doet er alles aan om de studenten en hogeschool te stimuleren. Goed onderwijs, goede voorzieningen, goede docenten en goede studentenwoningen wij zorgen er voor!

Haagse Hout:

Met het Haagse bos als middelpunt wonen velen mensen prettig in Haagse Hout. Het is belangrijk om er voor te zorgen dat het wonen ook prettig blijft. De vele kantoren en nabijheid van de snelweg en spoor in Bezuidenhout-West verplichten ons om goed te kijken of toekomstige ontwikkelingen in dit gebied kunnen. Fractievoorzitter Gert-Jan Bakker woont in zelf in Bezuidenhout. Het CDA wil meer groen in de wijken en de aanpak van vervuiling. Delen van Bezuidenhout en Mariahoeve verdienen aandacht met betrekking tot woningverbetering.

Wat het CDA wil voor Haagse Hout?

- **Leefbaarheid vergroten in Haagse Hout**
De straten zijn schoon, heel en veilig. Aandacht is er voor het tegengaan van zwerfvuil en hondenpoep. Aandacht is er ook voor de luchtkwaliteit, met name rondom de Utrechtsebaan en hoofdwegen. Wij gaan verder met het in overleg met bewoners plaatsen van ondergrondse afvalcontainers
- **Meer groen in Haagse Hout**
Met het Haagse bos heeft het stadsdeel een mooie groene kern. Ook in de wijken voegen wij groen toe.
- **Woningverbetering**
De gemeente stimuleert duurzame woningverbetering in Haagse Hout.
- **Goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid**
Om te wonen en te werken in Haagse Hout vraagt bereikbaarheid om blijvende aandacht. De doorstroming op de hoofdwegen en in de wijk moet goed zijn geregeld. Belangrijk is ook om ervoor te zorgen dat per openbaar vervoer huis en werk goed bereikbaar zijn. Voor kinderen, ouderen en mensen met een fysieke en zintuiglijke beperking is het belangrijk om de nodige maatregelen te nemen om de verkeersveiligheid en toegankelijkheid te garanderen.

Segbroek:

Segbroek heeft veel wijken met een heel eigen karakter. De Vruchtenbuurt is ‘de gezelligste buurt van Nederland’, de Bomenbuurt rondom het winkelgebied Fahrenheitstraat/ Thomsonlaan, het Goudenregenplein in de Bloemenbuurt, de prachtige woonwijk grenzend aan de duinen en de zee: de Vogelwijk, en de karakteristieke wijken Valkenboskwartier en het Regentessekwartier. Allemaal wijken met hun eigen wensen en samenstelling. Michel Roger (kandidaat) heeft in nauw overleg met bewoners(verenigingen) bijgedragen aan het behouden van een groot aantal karakteristieke bomen op de Laan van Meerdervoort. Het CDA heeft bovendien een stadsdeelwerkgroep in Segbroek.

wandelen in de duinen of heerlijk uitwaaien of genieten van het strand. Het CDA staat voor een goed beheer van het strand, de duinen en het achterliggende Westduinpark. Het CDA ondersteunt de wensen van bewoners dat het Zuiderstrand stil strand moet blijven: geen zichtbare hoogbouw, geen gehele-jaar activiteiten.

Wat het CDA wil voor Segbroek?

- **Voldoende sport- en speelplekken in de buurt**
Kinderen moeten de ruimte krijgen om in Segbroek op een veilige plek te kunnen spelen en ontspannen
- **Weg met zwerfafval, hondenpoep en graffiti en meer groen**
U kunt al deze vervuiling van de buurt melden, de gemeente zorgt ervoor dat binnen drie dagen na de melding de vervuiling is aangepakt. In de loop der jaren is er groen verdwenen uit Segbroek. Dit college plant in 2013 1100 bomen door de stad, een goed begin
- **Sportlaan en Segbroeklaan**
Na jaren van onduidelijkheid over de Noordwestelijke Hoofdroute en de Internationale Ring kan er nu gewerkt gaan worden aan het oplossen van knelpunten. Deze oplossingen zullen op het traject Sportlaan/Segbroeklaan moeten bijdragen aan leefbaarheid en (veilige) oversteekbaarheid, boven doorstroming. Het CDA ziet dit als logische consequentie van het genomen besluit.
- **Iedereen een parkeerplek**
Er moeten parkeerplekken bijkomen, het CDA is van mening dat de aanleg van ondergrondse parkeergarages een toekomstgerichte oplossing biedt. Niet alleen de auto maar ook de fiets moet een plekje krijgen.
- **Goede zorg voor de duinen en het Zuiderstrand**
U als inwoner van Segbroek gaat vast wel eens

Financiële bijlage

<u>Het CDA investeert</u>	<u>Incidenteel</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
					x 1000
1. Gezin, opvoeden en onderwijs					
> Kindvriendelijke wijken		500	1.000	1.000	1.000
> Speelomgeving		1.000	1.000	1.000	1.000
> Kinderwerk in CJG's		1.000	1.000	1.000	1.000
> Opstarten pilot groep 0		300	300	300	300
> Maatschappelijke stages		300	300	300	300
> Ontwikkeling Campus (onwikkeling, onderzoeksbeurzen, en huisvesting)	2.000	100	100	100	100
2. Verenigingsleven					
> Hockeystadion	10.000	190	566	566	566
> Kunstgras (10 per jaar)		4.000	4.000	4.000	4.000
> Tariefsverlaging sportaccommodaties		110	110	110	110
> Buurthuis van de Toekomst	5.000	1.000	1.000	1.000	1.000
> Scoutingfonds		500			
> Internationale sportevenementen		3.000			
> Landelijk toernooi gehandicaptensport		500			
> Fonds gehandicaptensport		1.000			
3. Werk					
> Verlaging lastendruk MKB (naast geen OZB startende ondernemers)		500	500	500	500
> 10.000 banen (notitie WERK WERK WERK, o.a. voor laag opgeleiden)	5.000	2.000	1.500	1.000	500
> Impuls winkelstraten (inclusief Blauwe Zone)		1.000	1.000	1.000	1.000
> Belastingpauze voor micro-ondernemingen		200	500	500	500
4. Sociaal beleid en zorg					
> Uitbouw burenhulpcentrale		200	200	200	200
> Thuiszorg op buurtniveau, herstel rijksaanering	3.000	8.000	8.000	8.000	8.000
> Investeren in vrijwilligers (zorgvrijwilligers, budgetcoaches maatschappelijk middenveld, gratis parkeerpas mantelzorgers en vrijwilligers en particuliere organisaties)		1.300	1.300	1.300	1.300
5. Inrichting van de stad en veiligheid					
> Leefbaarheid (wijkinvesteringszones, extra onderhoud, toegankelijkheid voorzieningen, kades en grachten)	10.000	2.500	2.500	2.500	2.500
> Verkeersonderneming		100	100	100	100
> Extra groen (onderhoud en aanplant)		2.000	2.000	2.000	2.000
> Noodzakelijke vernieuwing Schenkviaduct in 2016		1.000	1.000	1.000	1.000
> Monumenten en historie (kerken en Atlantikwall)		1.000	1.000	1.000	1.000

> Bereikbaarheid Den Haag	1500	1500	2500	2500
> Impuls bereikbaarheid en inrichting Scheveningen			2500	2500
> Extra impuls fietspaden en fietsnieten	5.000			
> Fietsenstallingen woonwijken en handhaving weesfietsen			2000	2500
> Stimuleringsmaatregelen kleinschalige particuliere initiatieven duurzaamheid	500	500	500	500
> Extra investering in openbare verlichting	500	500	500	500
Overig				
> Daling afvalstoffenheffing en rioolheffing	0	2000	2000	2000
Tussenstand TOTAAL	45.000	30.800	33.476	38.476

<u>Het CDA doet meer beroep op eigen kracht</u> (dekking)	<u>Incidenteel</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
					x 1000
1. Gezin opvoeden en onderwijs					
> Verleggen kinderwerk van welzijn naar CJG's		1.000	1.000	1.000	1.000
2. Verenigingsleven					
> Cultuur, minder subsidie meer ondernemerschap		3.000	4.000	5.000	5.000
> Verleggen jongerenwerk van welzijn naar sport		2.000	2.000	2.000	2.000
> Sociaal cultureel werk		1.000	2.000	2.000	2.000
> Welzijnsaccommodaties, minder subsidie		4.000	4.000	5.000	5.000
3. Werk en economie					
> Werkgelegenheidsbeleid (meer betrokkenheid marktpartijen, meer focus op banen)		4.000	4.000	4.000	4.000
> Door minder regels MKB minder handhavinginzet nodig		500	500	500	500
4. Sociaal beleid en zorg					
> Mediabeleid, geen taak gemeente		1.000	1.000	1.000	1.000
> Woonwagenbeleid (geen aparte handhaving)		1.000	676	676	676
> Verplichting acceptatie banen, effectievere sturing SZW minder vrijstelling sollicitatieplicht, fraudebestrijding		1.000	1.000	1.000	1.000
> Armoedehulp verleggen maatschappelijk middenveld		300	300	300	300
> Bundeling schuldhulp, maatschappelijk werk en sociale raadslieden		1.000	1.000	1.000	1.000
> Verslavingszorg, sneller afkicken		500	500	500	500
5. Inrichting van de stad					
> Verschuiving prioriteit: milieu duurzaamheid, van subsidie naar krediet (zie investeringen)		500	500	500	500
> Grondexploitatie (vermindering sociale woningbouw)	5.000				
> Prioriteit bij DSB ten voordelen van impuls winkelstraten		1.000	1.000	1.000	1.000
Overig					
> Loslaten post onvoorzien		3.000	3.000	3.000	3.000
> Herallocatie reserves	35.000	4.000	2.000		
> Efficiëntere dienstverlening / apparaatskosten (ontkooking, minder inhuur externen, vermindering overhead, beperktere welstandscommissie, papierloos werken, vermindering voorlichting /communicatie)		2.000	5.000	10.000	10.000
> Afstoting Gemeentelijke panden	5.000				
Tussenstand TOTAAL	45.000	30.800	33.476	38.476	38.476
	0	0	0	0	0

Het CDA creëert rust

Het CDA zet successen en investeringen van afgelopen 4 jaar voort:

(bedragen ten opzichte van begroting 2010)

	2015	2016	2017	2018
1. Gezin opvoeden en onderwijs				
> Onderwijs	5000	5000	5000	5000
2. Verenigingsleven				
> Aanvalsplan vrijwilligers	750	750	750	750
> Maatschappelijke prestaties sport	2000	2000	2000	2000
> Buurthuis van de Toekomst	2000	2000	2000	2000
> Geen OZB sportaccommodaties	200	200	200	200
3. Werk en economie				
> Leerwerkbanen (400 voor buurtserviceteams)	3000	3000	3000	3000
> Geen OZB startende ondernemers	500	500	500	500
4. Sociaal beleid en zorg				
> Ondersteuning mantelzorg	2500	2500	2500	2500
5. Inrichting van de stad				
> Extra onderhoud openbare ruimte	5000	5000	5000	5000
> Pandbrigade / Handhhaving	500	500	500	500
> Energieverbruik en particuliere initiatieven	1000	1000	1000	1000
> Parkeren (deels uit heffingen)	4500	4500	4500	4500
Overig				
> Veiligheid	4700	4700	4700	4700
> Conducteurs op de tram	2000	2000	2000	2000
> Handhaving (50 extra BOA's)	4000	4000	4000	4000
> Verlaging OZB	3300	3300	3300	3300

